KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS

ŽIVOT

PL ISSN 0514-0188

2026
AUGUST/
SIERPIEŃ

Č. 8 (818)/roč. 68
Cena 7,00 zł (8% VAT)

V TÁBOROCH NA SLOVENSKU

V AUGUSTOVOM ČÍSLE NÁJDETE:

4-5 Jubileum Emila Neupauera z Nedece

6 Umenie spojivom v Slovenskom dome v Podvlku

7 Prázdninové aktivity v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej

8-9 Kôň – verný spoločník človeka

10 Horčičné zrnko

11 Rozlúčka s Lýdiou Mšalovou

12-15 Nová Belá v rokoch 1939-1945 II.

16-17 Krátko z Oravy a Spiša

18-19 Práce mladých umelcov vo Varšave

Galéria Slovenského inštitútu vo Varšave bola v auguste hostiteľkou výstavy víťazných prác z posúťažnej výstavy Ludwika Korkoša s názvom *Ornamenty a vzory z regiónov Slovenska*. Detské práce ukázali bohatstvo a mnohé varianty slovenských ornamentov a vzorov, ktoré zaujali milovníkov umenia a deti v hlavnom meste Poľska.

20 Po stopách Šebastiána Košúta

21 Na slovenských pamätníkoch opätovne zaviala trikolóra

22 Stratený symbol

Spolok Slovákov v Poľsku kladie veľký dôraz možnosť, aby čo najviac žiakov navštevujúcich vyučovanie slovenského jazyka mohlo vycestovať za oddychom a rozptýlením do tábora na Slovensko. Vďaka tomu sa deti zdokonaľujú v slovenčine priamo v krajine predkov a spoznávajú jej zákutia. V tábore organizovanom Metodickým centrom UMB v Banskej Bystrici v gescii Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí v Bystrej v Nízkych Tatrách žiaci z Nedece hľadali Stratený symbol a pritom našli aj nových kamarátov zo slovenského zahraničia.

23 Tábor v srdci Vysokých Tatier

Letné tábory na Slovensku sa tešia obľube žiakov navštevujúcich vyučovanie slovenského jazyka na základných školách na Spiši i Orave. S radosťou sa na nich zúčastňujú a spoznávajú zákutia Slovenska. V polovici júla boli v tábore v Tatranských Matliaroch kacvínski a jurgovskí žiaci, ktorým sa vo Vysokých Tatrách veľmi zapáčilo. Aktivity pre nich pripravila Akadémia vzdelávania v Martine v gescii Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

24-25 Z diania na Slovensku

26-27 Poviedka na voľnú chvíľu

28 Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

29 Zápisník včelára - august

Na obálke: Žiaci z Kacvína a Jurgova v tábore v Tatranských Matliaroch vo Vysokých Tatrách na Slovensku. Foto: E. Góra-Brzegowska. Grafická úprava: E. Koziołová.

eprasa.pl ca5cf047b5

TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU

MATICA SLOVENSKÁ

ORAVSKÉ MÚZEUM P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne

POSLSKO POLTORA V TOKU DEJÍN

RENOVATA SLOVACA

ŽIVOT
KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS SPOLKU SLOVÁKOV V POĽSKU

pozývajú

29. augusta 2026

na

VII. NÁRODNÝ VÝSTUP NA BABIU HORU

venovaný slovenskej poetke, výtvarníčke a publicistke

Šarlote Buganovej-Alexyovej

pri príležitosti 120. výročia jej narodenia

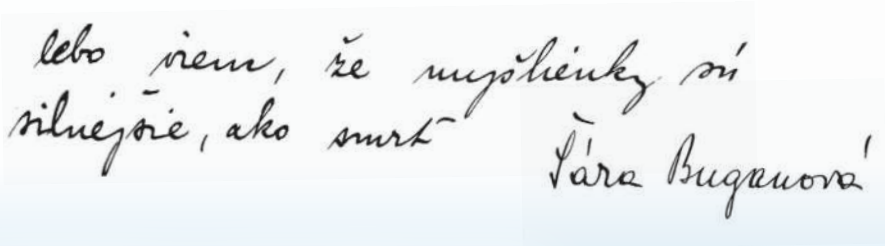
lebo viem, že myšlienky sú silnejšie, ako smrť
Šára Buganová

Podujatie sa uskutoční v rámci
XXXIII. DNÍ SLOVENSKEJ KULTÚRY V MALOPOĽSKU

PROGRAM:

Od 2:00 Individuálny výstup na Babiu horu

5:50 Stretnutie pri východe slnka na vrchole Babej hory spojené s recitáciou básní Šarloty Buganovej-Alexyovej a uviazaním slovenskej trikolóry

10:30 Privítanie v Hájovni v Rovniach pod Babou horou

11:00 Uvedenie do života prvej zbierky veršov Šarloty Buganovej-Alexyovej a tretieho dielu memoárov Mila Urbana *Na brehu Krvavej rieky* s kultúrnym programom

Môžete sa tešiť na:

krásne výhľady, poéziu, ľubozvučné slovenské piesne v podaní folkloristu Jozefa Maka, rozhovory s riaditeľkou Vydavateľstva Matice slovenskej Ingrid Majerikovou a deťmi Mila Urbana – Cyrilom a Katkou, prehliadku Literárnej expozície Oravského múzea v Dolnom Kubíne, chutný guľáš či pamiatku z výstupu

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

eprasa.pl ca5cf047b5

Rodina Neupauerovcov z Nedece, najstarší syn Emil stojí prvý zľava

Svadba Emila a Ireny Neupauerovcov

Jubileum Emila Neupauera z Nedece

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Krajana Emila Neupauera z Nedece určite nie je potrebné zvlášť predstavovať. Patrí k dlhoročným čelným predstaviteľom Spolku Slovákov na Spiši, významným osobnostiam slovenského života, ako aj propagátorom a kolportérom jediného slovenského mesačníka v Poľsku – časopisu Život. Dňa 26. júna oslávil významné životné jubileum – 80 rokov. Pri tejto príležitosti sme sa s ním porozprávali o jeho životných cestách i pôsobení na roli národa dedičnej.

Emil Neupauer sa narodil 25. júna 1946 v Nedeci v slovenskej rodine Michala a Rozálie Neupauerovcov. Obaja rodičia pochádzali z Nedece. Rozálii, rodenej Majerčákovej, zomrela jej mamička ešte v detskom veku a keďže sa otec znovu oženil, žila u strýka. Veľmi rýchlo sa teda musela vedieť o seba postarať. Na druhej strane, otec Michal pochádzal z veľkej rodiny – mal desať súrodencov, z ktorých dnes žije už len jeden v Poprade, pričom čoskoro oslávi úctyhodných sto rokov.

Emil bol prvým synom a najstarším dieťaťom v rodine. Po ňom prišiel na svet Valent, ktorý žije v Osvienčime. Prvá sestra Helena ostala v rodnej v Nedeci a druhá setra Margita už nie je medzi živými. Po dvoch dievčatách prišli na svet Ján a Jozef, ktorý je absolventom slovenského lýcea v Jablonke, pričom sa usadil v Novom Targu. Najmladší František ostal bývať v rodnom dome.

Život rodiny Neupauerovcov bol v tom čase podobný životu väčšiny rodín v Nedeci. Hlavným zdrojom obživy a prirodzenou súčasťou každodenného života bola práca na gazdovstve. Rodina obrábala približne päť hektárov pôdy, na ktorej pestovala jačmeň, ovos, ďatelinu, zemiaky či kŕmnu repu. Zároveň chovali kravy, prasatá, ovce, sliepky, husi i kačky. Koňa spočiatku nemali, a tak si ho v prípade potreby museli požičiavať od iných gazdov a jeho využitie následne odpracovať.

Detstvo Emila i jeho súrodencov ubiehalo teda najmä v spojení s prácou na hospodárstve a zároveň výučbou v miestnej škole. Emil, ako aj väčšina jeho spolužiakov v tom čase, navštevoval slovenskú základnú školu. A napriek tomu, že už nepokračoval v ďalšom štúdiu v slovenčine, dodnes hovorí veľmi pekne po slovensky, čo je iste vizitkou nielen učiteľov, ale aj rodiny, ktorá patrila medzi významné slovenské rody v Nedeci.

Jubileum 80 rokov oslávil Emil v kruhu rodiny

Po skončení základnej školy pokračoval v štúdiu na priemyslovke v Novom Targu a strednej škole v Krakove. Absolvoval tiež vojenskú službu v Białym Stoku a Szczecinie. Po ukončení priemyslovky sa zamestnal ako elektrikár v novotarskom obuvníckom kombináte. – *Pracoval som na tri úväzky*, hovorí s úsmevom. – *Prvý na gazdovke, druhý na stavbe domu a tretí v práci*.

eprasa.pl ca5cf047b5

Vo včelíne s úľmi vyrobenými vlastnými rukami

V tom čase totiž už bol Emil ženatý. Za manželku si vzal sympatické dievča zo susedstva Irenu Novákovú, ktorá rovnako pracovala v Novom Targu, kde spoločne dochádzali autobusom. Svadba bola prvý deň nového roku 1971. Prvého januára tohto roku teda manželia Neupauerovci oslávili už 55 rokov spoločného života.

Irena podobne ako Emilova mama prišla veľmi skoro o svoju mamičku. Navyše otec odišiel pracovať na Sliezsko a tak sa rovnako musela o seba veľmi rýchlo postarať sama. Bývala v chalúpke neďaleko kostola, do ktorej sa po svadbe prisťahoval aj Emil. Hneď od začiatku si však začali odkladať peniažky, aby si mohli vybudovať vlastný dom. Budovali ho svojpomocne niekoľko rokov a 6. decembra 1983 prišla tá chvíľa, kedy sa mohli do neho nasťahovať. – *Na Mikuláša sme dostali pekný darček – nový dom*, hovorí Irena a ukazuje mi strieborný krížik, na ktorom je táto pamätná udalosť vyrytá.

Od Emilovho otca dostali tiež trochu poľa. Irena teda bola doma s deťmi a mala na starosti hospodárstvo, v ktorom mali o.i. kravy, prasiatko i ovce. Tie sa v tom čas oplatilo chovať. – *Vlnu sme predali a mohli sme zaplatiť robotníkom, ktorí nám omietli celý dom*, podotýka Emil.

Čoskoro do manželstva pribudli dve deti – dcéra Beáta a syn Peter. Manželia Neupauerovci majú dnes už aj dvoch vnukov – Tomáša, ktorý pracuje v Bratislave a Karola, ktorý býva s nimi v Nedeci a onedlho sa bude ženiť.

Popri rodine a každodenných povinnostiach si Emil našiel taktiež záľubu, ktorá sa napokon stala jeho dlhoročnou vášňou. Je to včelárstvo, ktorému sa venuje už viac ako päťdesiat rokov. – *Veľmi sa mi to páčilo, a tak som šiel za svojim príbuzným požiadať ho, aby mi na začiatok dal niekoľko včiel*, spomína na svoje začiatky. – *Ten mi povedal, že mi ich dá, až keď postavím úle*. Urobil ich som teda cez jednu zimu. Aj všetky ďalšie úle, ktoré počas polstoročnice užíval si vyrobil sám. A nielen úle, ale vymyslel napríklad taktiež zariadenie na výrobu vosku. Pod jeho rukami vznikli i mnohé ďalšie stolárske diela, ktoré dodnes používajú v dome. Praktickú zručnosť a vzťah k remeslu po ňom zdedil aj syn. – *Urobí všetko, čo chytí do ruky*, poznamenáva Irena.

V súčasnosti sedem včelích rodín sídli na záhrade za domom. Je to prekrásne miesto, kde sa odohráva nielen čulý život včiel, ale sú tu nasadené aj stromy, zemiaky či zelenina. Pred domom sa zas skvie pekná upravená záhradka, plná kvetov. To je kráľovstvo pani domu. – *Nechodím na kávy, ale pracujem v záhradke*, hovorí s úsmevom Irena, pre ktorú je záhrada takmer každodenným relaxom.

Obaja manželia sa angažujú aj v činnosti Spolku Slovákov v Poľsku, najmä pri propagovaní a roznášaní časopisu Život v Nedeci. Túto aktivitu prevzal Emil po otcovi, ktorý bol významným slovenským činiteľom. Vďaka nemu a ďalším krajanom napríklad dodnes znie slovenčina v miestnom kostole a vyučuje sa tiež na miestnej základnej škole.

V deväťdesiatych rokoch minulého storočia sa Emil stal predsedom miestnej skupiny Spolku Slovákov v Nedeci. Práve v tom čase bola zavedená svätá omša v slovenskom jazyku, avšak nebol tu pridelený kňaz, ktorý by ovládal slovenčinu. Emil tak niekoľko rokov vozil každú nedeľu ráno slovenského kňaza z Nového Targu, aby sa mohli veriaci modliť, mať liturgiu i počuť kázeň v slovenčine.

Počas jeho predsedníctva tu pôsobil taktiež veľmi aktívny folklórny súbor Veselica, ktorého dušou bola Žofia Bogačíková. Okrem slovenského folklóru hrali tiež divadlo v slovenčine a organizovali rôzne kultúrno-spoločenské podujatia. Spoločne s nimi precestoval Slovensko a zúčastnil sa napríklad aj známych slovenských folklórnych festivalov vo Východnej a Detve.

Všetky tieto aktivity boli spôsobom ako udržiavať slovenský jazyk, kultúru a spoločenský život v Nedeci stále živé a zároveň ich odovzdávať mladšej generácii. – *Dnes už mladí nemajú takmer na nič čas. Ženú sa za peniazmi, konštatuje Emil, no myslím, že by boli šťastnejší, keby žili viac ľudsky, kultúrne a spoločensky.* Pretože materiálne zabezpečenie je iba jednou stránkou života. Rovnako dôležité, a možno i dôležitejšie, sú totiž vzťahy medzi ľuďmi, vedomie vlastných koreňov, kultúra a schopnosť byť súčasťou spoločenstva, ktoré človeka formuje a ktorému má čo odovzdať. Tak ako bol jeho súčasťou Emil Neupauer, ktorý sa dnes môže obzrieť za osemdesiatimi rokmi svojho života s vedomím, že čas mu dopriaty prežil zmysluplne a v prospech spoločenstva, z ktorého vyšiel. ■

Emil a Irena Neupauerovci dnes

eprasa.pl ca5cf047b5

Umenie spojivom v Slovenskom dome v Podvlku

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Božena Bryjová

Umenie spája návštevníkov Slovenského domu v Podvlku, ktorý je miestom tvorivých stretnutí, kultúrnych podujatí a spoločného trávenia voľného času nielen pre deti, ale i dospelých. Svojou činnosťou dokazuje, že kultúra nie je iba uchovávaním tradícií, ale aj živým priestorom na stretávanie, vzájomnú inšpiráciu a nadväzovanie priateľstiev.

V priebehu celého júla sa v Slovenskom dome v Podvlku v rámci XXXIII. ročníka Dní slovenskej kultúry v Malopoľsku konala putovná výstava detských prác z tohtoročnej výtvarnej súťaže Ludwika Korkoša s názvom *Ornamenty a vzory z regiónov Slovenska*.

Päťdesiat ocenených prác prezentovalo bohatstvo slovenských ornamentov a vzorov, ktoré sa tradujú a využívajú na výzdobu v rozličných odvetviach. Mladí umelci ukázali ako oni vnímajú krásu slovenského kultúrneho dedičstva. Každá práca je individuálnou interpretáciou a svojským spôsobom prináša pozorovateľovi nielen spracovaný motív, ale i pekný estetický zážitok. Výstavu si mali možnosť pozerať deti prichádzajúce na tvorivé dielne, ale i ďalší návštevníci Slovenského domu. Viacerí boli prekvapení, že každá práca rozpráva iný príbeh a aj keď sa niektoré ornamenty zopakovali boli stvárnené jedinečne. Ako deti povedali, pri možnosti pozrieť si výstavu viackrát, zistili, že zakaždým si všimli na prezentovaných prácach niečo nové. A to ich prekvapilo. Nakoniec aj oni v rámci prázdninových dielní tvorili rozličné zaujímavé veci. Kreslili, maľovali, lepili a vyhotovovali z papiera rozličné kvetinky, zvieratká. Inšpirovali sa tvorbou účastníkov výstavy a snažili sa tiež stvárniť slovenské ornamenty a vzory, ktoré vzhliadli. Nechýbala pritom ani tvorivá atmosféra, ktorá povzbudila najmä najmladších účastníkov. Deti si v rámci tvorivých dielní mohli vyskúšať rôzne výtvarné techniky, rozvíjali svoju fantáziu a odniesli si domov vlastné umelecké diela. Takéto aktivity podporujú nielen kreativitu, ale aj budujú vzťah ku kultúre a tradíciám od najmladších rokov.

Slovenský dom v Podvlku tak zostáva miestom, kde kultúra žije, tradície sa prirodzene odovzdávajú ďalším generáciám a umenie sa stáva skutočným spojivom medzi ľuďmi. To dokazuje, že tvorivosť má silu spájať prostredie, posilňovať vzájomné vzťahy a vytvárať hodnoty, ktoré pretrvávajú aj dlho po skončení samotnej výstavy a vedených aktivitách. ■

eprasa.pl ca5cf047b5

Prázdninové aktivity v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Paulina Zarębczan

Počas letných prázdnin majú deti takmer každý deň možnosť navštevovať Centrum slovenskej kultúry v Novej Belej, kde ich čaká pestrý program plný tvorivých dielní, pohybových aktivít a zábavných hier. Každé stretnutie prináša nové nápady, priestor na rozvoj tvorivosti, pohybu i spoločného trávenia voľného času v príjemnej a priateľskej atmosfére.

Účastníci sa v priebehu júla i augusta zapájali do rôznych tvorivých aktivít. Prichádzali na nich deti predškolského i školského veku. Okrem iného maľovali farebnú dúhu podľa predlohy a vyrábali i zdobili malé vázičky na kvety. Vedúca Paulina Zarębczan im najskôr vysvetlila, čo budú vyrábať, akým spôsobom budú postupovať a aké materiály budú pri práci používať. Každé dieťa si vzalo pripravený sklenený pohár, vybralo si farbu vlny, lepidlo a postupne ním pohár obaľovalo. Táto činnosť si vyžadovala trpezlivosť a precíznosť, no už po krátkom čase sa začali črtať prvé výsledky, ktoré deti povzbudzovali k ďalšej práci.

Keď boli poháre starostlivo obalené farebnou vlnou, deti ich začali zdobiť rôznymi ozdobami podľa vlastnej fantázie. Každý sa snažil vytvoriť čo najkrajšiu a najoriginálnejšiu vázičku. Práce vznikali počas niekoľkých stretnutí a po ich dokončení si deti svoje výrobky s radosťou odniesli domov.

Súčasťou prázdninového programu boli aj spoločenské hry, ktoré priniesli veľa radosti, smiechu a podporili spoluprácu medzi deťmi. Okrem tvorivých dielní mali účastníci možnosť rozvíjať svoje záujmy aj počas skúšok detského folklórneho súboru a na hodinách hry na hudobné nástroje.

Prázdninové stretnutia boli príležitosťou rozvíjať tvorivosť, jemnú motoriku i fantáziu a zároveň stráviť príjemný čas v kruhu rovesníkov. Deti si z Centra slovenskej kultúry odniesli nielen vlastnoručne vyrobené výrobky, ale aj množstvo pekných zážitkov, nových skúseností a priateľstiev. ■

eprasa.pl ca5cf047b5

Brička pripravená na jazdu a v nej sa zhovárajú K. Jendraszczak a K. Misiniec

Kazimírov rodinný dom v tradičnom oravskom slohu

Kôň – verný spoločník človeka

autor | Grażyna Falatová

Kôň zohrával v živote človeka po tisícročia veľmi dôležitú úlohu. Bol nenahraditeľným pomocníkom pri každodennej práci a ľudia sa oň starali takmer ako o člena vlastnej rodiny. Dbali na to, aby bol sýty, čistý a zdravý, aby mohol čo najlepšie slúžiť pri práci. Dnes kone boli vo veľkej miere nahradené strojmi. Ale predsa pre mnohých ľudí zostáva kôň naďalej symbolom sily, slobody, odvahy a jedinečného puta medzi človekom a zvieraťom.

Porozprávali sa o tom s Kazimírom Misiniecom, ktorého priezvisko patrí medzi staré zubrické rody, z Hornej Zubrice. Ku koňom má veľmi blízky vzťah už od detstva. V súčasnosti vlastní trojročného plnokrvného koňa menom Bor.

Spomína, že keď ešte žil jeho otec, kone boli neoddeliteľnou súčasťou ich hospodárstva. Rodina obrábala približne desať hektárov pôdy. Najprv mali jedného koňa, neskôr dvoch. Okrem nich chovali býky, kravy aj prasatá. Všetky poľné práce sa vykonávali s pomocou koní. Najprv používali kosačku, do ktorej museli byť zapriahnuté dva kone – jedného vlastnil jeho otec a druhého starý otec. Neskôr otec kúpil kosačku so spaľovacím motorom, na ktorú už stačil jeden kôň.

Pán Kazimír pracuje v Múzeu oravskej dediny v Hornej Zubrici. Pravidelne tam pred návštevníkmi predvádza tradičné poľnohospodárske práce – sadenie zemiakov pomocou koňa či siatie obilnín. Seje pšenicu, ľan a kedysi vysieval aj jarné žito, ktoré je dnes už ťažké zohnať. O tieto ukážky je veľký záujem, najmä zo strany školských skupín. Na jeseň návštevníci sledujú žatvu a viazanie klasov do tradičných snopov. Celý priebeh prác je zaznamenávaný a sprístupňovaný na internetových stránkach skanzenu. Veľkej obľube sa tam tešia aj tvorivé dielne s názvom *Od zrna k chlebu*. Deti si na nich vlastnoručne vyskúšajú mlátenie obilia cepmi, aby oddelili zrno od klasov. Pod dohľadom lektorov potom zrno melú na starom mlynčeku, z pripravenej múky pečú tradičné oravské moskole a nakoniec ich ochutnávajú spolu s obilnou kávou s mliekom.

Práca s koňom pri siatí, sadení či žatve prináša pánovi Kazimírovi veľké uspokojenie. Hovorí však, že starostlivosť o koňa si vyžaduje veľa času a predovšetkým skutočný vzťah k týmto zvieratám. Podľa neho je kôň mimoriadne inteligentný a veľmi citlivo vníma emócie človeka. Ak gazda pociťuje strach, kôň to rýchlo vycíti a prestane rešpektovať jeho pokyny. Naopak, pokojný, sebavedomý a spravodlivý prístup si získa jeho dôveru. Svojho súčasného koňa Bora zaučoval spolu s kolegom Ludvikom a neskôr aj so švagrom Mirkom. Bor bol spočiatku veľmi plachý. Približne dva a pol mesiaca ho každodenne privykali na záprah a prácu vo voze. Nakoniec sa im podarilo vychovať z neho spoľah-

Majestátny kôň Bor so svojím opatrovateľom Kazimírom

eprasa.pl ca5cf04705

livého pracovného koňa. Pred Borom vlastnil koňa menom Turan. Aj toho kúpil ako trojročného a jeho výcvik trval iba dva týždne. Žiaľ, Turan neskôr ochorel, a preto si zadovážil Bora. Pán Kazimír zdôrazňuje, že pri výcviku koňa sú najdôležitejšie dve vlastnosti – trpezlivosť a odvaha. Bitím ani hrubým správaním človek nič nedosiahne. Kôň potrebuje pokojný prístup, pochvalu a pocit bezpečia. Spomína si, že jeho otec po dobre vykonanej práci koňa vždy pohladkal po krku ako prejav uznania. Tvrdí, že ak je kôň nespravodlivo potrestaný, stráca dôveru a ďalšia spolupráca je oveľa ťažšia.

Pri kúpe koňa podľa neho rozhoduje nielen vzhľad, ale aj správna stavba tela, predovšetkým zdravé a pevné nohy. Starší gazdovia sa vraj kedysi v koňoch vyznali oveľa lepšie než dnes.

V Hornej Zubrici je dnes už len päť plnokrvných koní. Chov koňa je finančne náročný a vyžaduje každodennú starostlivosť. Kôň musí byť pravidelne kŕmený, napájaný a čistený. Bor dostáva seno, sečku aj ovos, ktorý pán Kazimír považuje za nevyhnutnú súčasť jeho výživy.

Kedysi vlastnila koňa takmer každá gazdovská rodina. Počas zimy kone pracovali pri zvážaní dreva z lesa, a tak si samy „zarobili“ na svoje živobytie. Pán Kazimír si dodnes spomína, ako chodieval s otcom po drevo do chotára nazývaného „Piekielnickie“ a „Śmietanowe“.

Veľmi dobre si pamätá aj jednu životnú lekciu. Keď raz s otcom kosili lúku, otec odišiel na chvíľu skontrolovať iné pole a jemu prikázal pokračovať v práci. Keď sa vrátil, kôň bol celý spotený. Otec mu dôrazne vysvetlil, že koňa treba šetriť, pretože aj on potrebuje oddych. Prácu dokončil až po tom, ako si kôň oddýchol a vysušil sa.

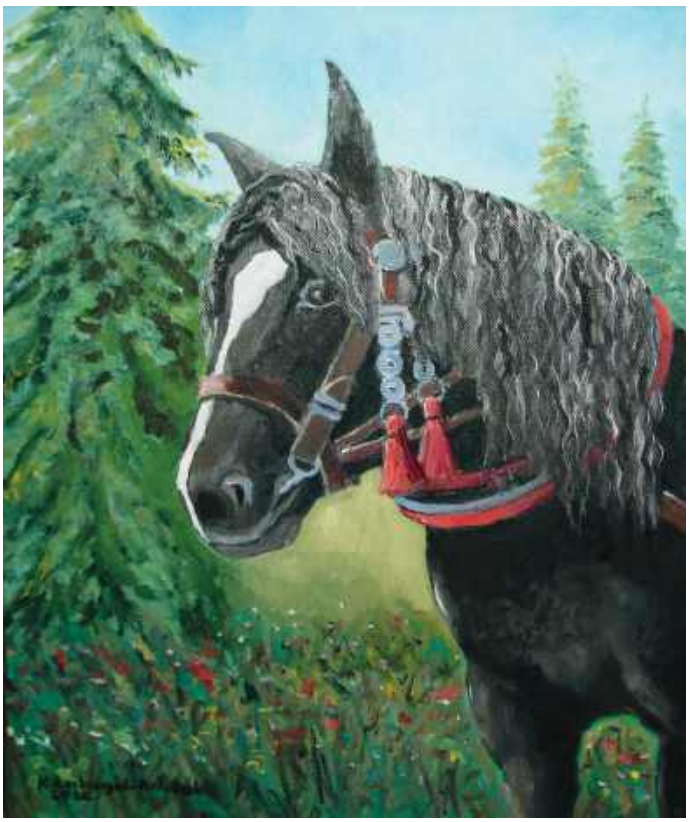

Obraz koňa Turana sprítomňuje Kazimírovi pozitívne spomienky

Bohato zdobené konské postroje s mosadznými a kovovými prackami

Voľakedy boli kone veľmi cenným majetkom a mnohé rodiny si ich nemohli dovoliť kúpiť. Ak niekomu kôň uhynul, richtár obchádzal dedinu so zápisníkom a od ostatných gazdov vyberal finančné príspevky. Išlo o akúsi formu susedského poistenia. Neraz sa podarilo vyzbierať dostatok peňazí na kúpu nového koňa. Ak nie, gazda doplatil zvyšok z vlastných úspor. Tieto zápisníky sa podľa pána Kazimíra dodnes nachádzajú v archíve obecného úradu.

Spomína tiež na silné susedské vzťahy, ktoré kedysi medzi ľuďmi panovali. Gazdovia si navzájom pomáhali a kone si síce nepožičiavali, ale každý prišiel so svojím koňom pomôcť tam, kde to bolo potrebné.

Pán Kazimír rozpráva aj zaujímavú príhodu z povojnového obdobia. Jeden gazda oral pole s koňom, keď zaznel výstrel. Kôň si okamžite ľahol na zem. Gazda sa naľakal, že ho zastrelili, no keď streľba utíchla, kôň pokojne vstal a pokračoval v práci. Bol totiž počas vojny vycvičený, že pri streľbe si má ľahnúť.

Na otázku, prečo kôň poslúcha človeka, hoci je oveľa väčší a silnejší, pán Kazimír odpovedá jednoducho. Kôň vníma človeka ako vodcu stáda. Rešpektuje pokojné správanie, jasné pravidlá a vzájomnú dôveru. Nezáleží na veľkosti človeka, ale na jeho autorite a spôsobe zaobchádzania.

Počas zimných mesiacov organizuje pán Kazimír jazdy s konským záprahom na saniach. V iných ročných obdobiach jazdia bričkami. Nedávno takto jazdili od desiatej dopoludnia až do tretej popoludní a absolvovali šestnásť jázd. Záujem bol obrovský, najmä medzi deťmi.

Aj keď dnes kone už nezohrávajú v každodennom živote takú významnú úlohu ako kedysi, ich význam celkovo nezanikol. Využívajú sa pri rekreačnom jazdení, športe, hipoterapii i pri zachovávaní tradičných remesiel a zvykov. Kontakt s koňom človeka upokojuje, učí ho trpezlivosti, zodpovednosti a vzájomnému rešpektu. Pre mnohých zostáva kôň verným spoločníkom a celoživotnou vášňou ako pre Kazimíra. ■

eprasa.pl ca5cf047b5

Horčičné zrnko

Pripravil:
Mons. prof. ThDr. Ján Duda, PhD.

ZÁZRAK ROZMNOŽENIA CHLEBOV

02.08.2026 – 18. nedeľa v cezročnom období

Biblické súradnice: Iz 55,1-3; Ž 145; Rim 8,35-37-39; Mt 14,13-21

Uvedenie do nedeľného evanjelia: Odteraz tri nedele za sebou budeme počuť v evanjeliách tri zázraky: zázrak rozmnoženia chlebov, zázrak utíšenia búrky a zázrak uzdravenia. V slovenčine „zázrak“ znamená „niečo poza zrak“ alebo „ponad zrak“, skrátka „mimoriadny jav“ (Králik). V latinčine znamená „miraculum“, čiže niečo hodne obdivu (Mennonna). Jedno i druhé slovo má nejaký súvis so „zrakom“. Český teológ Boublík hovorí, že zázrak je „znamením“, že v ľudských dejinách pôsobí Boh. Je to nejaký „náznak“, ktorý má nás priviesť k tomu, aby sme sa zamysleli nad jeho obsahom a pokúsili sa preniknúť k podstate Ježišovho poslania. Zázrak rozmnoženia chlebov nám má pripomenúť Eucharistiu, ktorá je živým Ježišom (Harington). A naozaj, Božieho Syna vtelenie je jedným z najväčších Božích zázrakov.

ZÁZRAK UTÍŠENIA BÚRKY

09.08.2026 – 19. nedeľa v cezročnom období

Biblické súradnice: 1 Kr 19,9. 11-13; Ž 85; Rim 9,1-5; Mt 14,22-33

Uvedenie do nedeľného evanjelia: Zázrak utíšenia búrky na mori naznačuje, že Ježiš je pánom aj nad prírodou. Zázraky prírody nám často naznačujú, že príroda človeka presahuje (výbuchy sopiek, zemetrasenie, sila mora – tsunami, atď.) V prenesenom význame búrka na mori je obrazom Boha, ktorý mlčí, keď človek trpí.

NANEBOVZATIE P. MÁRIE

15.08.2026 – sobota

Biblické súradnice: Zjv 11,19. 12,1-6.10; Ž 1Kor 15,20-27; Lk 1,39-56

Uvedenie do evanjelia sviatku: V roku 1950 pápež Pius XII. vyhlásil za článok katolíckej viery „Nanebovzatie P. Márie“. Táto udalosť sa v Svätom písme nenachádza, čiže viera v nanebovzatie P. Márie bola odvodená „z viery cirkvi“. Napríklad niektoré kostoly boli zasvätené tomuto tajomstvu skôr, než bol vyhlásený článok viery.

ZÁZRAK UZDRAVENIA DCÉRY POHANSKEJ ŽENY

16.08.2026 – 20. nedeľa v cezročnom období

Biblické súradnice: Iz 56,1.6-7; Ž 67; Rim 11,13-15. 29-32; Mt 15,21-28

Uvedenie do nedeľného evanjelia: Zázrak uzdravenia dcéry pohanskej ženy. Ježišova tvrdá odpoveď pohanskej žene, ktorá ho prosí o uzdravenie svojej dcéry nás privádza do rozpakov. Zdá sa však, že ide v kresťanstve o „prelomenie červenej čiary“ medzi kresťanmi zo židovstva a kresťanmi z pohanstva. Matúš poukazuje, že toto „prelomenie“ nepriniesol iba apoštol Pavol (napr. List Rimanom), ale to „prelomil“ už Ježiš. Lebo žena za Ježišom volala, kričala a bola neskutočne vytrvalá.

ZA KOHO MA POKLADÁTE VY?

23.08.2026 – 21. nedeľa v cezročnom období

Biblické súradnice: Iz 22,19-23; Ž 138; Rim 11,33-36; Mt 16,13-20

Uvedenie do nedeľného evanjelia: „Za koho ma pokladáte vy?“ (Mt 16,16). Bolo dôležité, aby Ježiš nám túto otázku položil? Na jednej strane, naša odpoveď nech je hocijaká, nič nezmení na tom, kto je Ježiš. On je, lebo sa nás pýta a bodka. Nech si o ňom myslíme čokoľvek, jeho situáciu to objektívne nijak nezmení. Ale na druhej strane, ak zoberieme do úvahy Petrovu odpoveď a svoju spásu (večný život), tak je dôležité za koho Ježiša máme: „Ty si Syn Boha živého“. Lebo to úplne mení našu životnú situáciu.

STRATIŤ ŽIVOT – ZACHRÁNIŤ ŽIVOT

30.08.2026 – 22. nedeľa v cezročnom období

Biblické súradnice: Jer 20,7-9; Ž 63; Rim 12,1-2; Mt 16,21-27

Uvedenie do nedeľného evanjelia: „Kto si bude chcieť svoj život zachrániť, stratí ho. Kto ho stratí pre moje meno, zachráni si ho“ (Mt 16, 25). Tri poznámky. Prvá. Máme radi zaužívaný život tak, ako sme si na neho zvykli. Nemáme radi prekvapenia, novoty. Stratiť život a zachrániť život nám pripadá ako niečo náročné, či drastické. Druhá. Hlavný generál pred rozhodujúcou bitkou držal reč k vojakom, ktorých posielal do boja. Ak bude zúriť boj a ty sa budeš usilovať len o to, aby si sám prežil a nebudeš pomáhať aj svojim druhom, zahynieš, lebo ti nikto nepomôže, ak sa ty nebudeš vrhať do boja a nebudeš pomáhať iným. Ale ak budeš pomáhať iným, máš väčšiu šancu prežiť. Tretia. Dnes počúvame: „Buď sám sebou“, „musíš dôverovať len sebe samému“, „zober svoj život do vlastným rúk“. Toto je úplným opakom toho, čo hovorí Ježiš. On nežiada, aby si miloval iba sám seba za každú cenu, ale aby si žil pre božie záujmy a vedel sa pre jeho meno aj zaprieť a zmeniť svoj život. ■

eprasa.pl ca5cf047b5

Rozlúčka s Lýdiou Mšalovou

autor | Milica Majeriková-Molitoris
foto | Milica Majeriková-Molitoris, Grażyna Falátová

Keď odchádza človek, ktorý celý život chránil pamäť svojho spoločenstva, neodchádza iba jeho osobný príbeh. Zostáva po ňom časť príbehu celej komunity, ktorú svojou prácou desaťročia spoluutváral. Taký bol aj život spoluzakladateľky prvej celopoľskej organizácie Slovákov a Čechov v Poľsku, dlhoročnej učiteľky slovenského jazyka, maliarky a aktívnej propagátorky slovenského jazyka, kultúry a národnej identity Lýdie Mšalovej, ktorá odišla do večnosti 27. júla 2026 vo veku 93 rokov.

Lýdia Mšalová sa narodila 28. júna 1933 v oravskej obci Horná Zubrica, ktorá bola v roku 1920 pripojená k Poľsku. Napriek zložitým povojnovým podmienkam a zrušeniu slovenského školstva sa jej podarilo dokončiť štúdium, absolvovať slovenské lýceum v Jablonke a následne vyštudovať slovenskú filológiu na Vysokej škole pedagogickej v Krakove. Počas svojho profesijného života vyučovala slovenský jazyk v oravských školách v Pekelníku a Hornej Zubrici, pričom sa významne zaslúžila o jeho zachovanie medzi mladou generáciou.

Popri pedagogickej práci patrila k popredným osobnostiam slovenského krajanského života v Poľsku. Ako tajomníčka prípravného výboru a delegátka slovenských spolkov zo Spiša a Oravy stála pri zrode prvej zjednotenej celopoľskej organizácie – Spoločnosti kultúrno-sociálnej Čechov a Slovákov v Poľsku, pričom v nasledujúcich rokoch aktívne pôsobila v jej výboroch. Bola taktiež dlhoročnou dopisovateľkou jediného slovenského časopisu v Poľsku *Život*. Ako režisérka i herečka organizovala slovenské ochotnícke divadlo na Orave a svojou neúnavnou činnosťou výrazne prispela k zachovaniu slovenského jazyka, kultúry a tradícií medzi Slovákmi žijúcimi v Poľsku.

Významnú stopu zanechala aj vo výtvarnom umení, v ktorom sa venovala sakrálnej tvorbe, portrétom a krajinomaľbe, najmä rodnej Oravy. Jej diela sú súčasťou výzdoby viacerých kostolov na Orave i v ďalších regiónoch Poľska, napríklad filiálneho kostola sv. Antona v Hornej Zubrici Zimnej Dziure, kde namaľovala veľkoplošný obraz patróna, umiestnený na hlavnom oltári, ako aj feretron sv. Michala Archanjela. Pre farský kostol sv. Michala Archanjela v centre rodnej obce namaľovala obraz Bičovaný Kristus. Do kaplniek pri kostole sv. Jakuba Apoštola v Pekelníku na Orave vytvorila štyri olejomaľby – Piety, Panny Márie Lurdskej, Lasaletskej Matky Božej a Panny Márie Fatimskej. Na časti Spiša, ktorá bola pripojená k Poľsku renovovala Krížovú cestu so slovenskými nápismi v kostole sv. Kataríny v Novej Belej. V kostole v poľských Psaroch pri Trzebini sa zas nachádza jej krížová cesta so štrnástimi monumentálnymi a kompozične dynamickými zastaveniami. Okrem sakrálnej tematiky je tvorba Lýdie Mšalovej spojená najmä s rodnou Oravou, jej prírodou, ľuďmi či architektúrou. Svoje maľby prezentovala na viacerých samostatných i spoločných výstavách v Poľsku i na Slovensku.

Posledná rozlúčka s Lýdiou Mšalovou sa uskutočnila 30. júla 2026 vo farskom kostole sv. Michala Archanjela v Hornej Zubrici, pričom sa jej zúčastnili viacerí čelní predstavitelia Spolku Slovákov v Poľsku. – *Správu o úmrtí Lýdie Mšalovej sme prijali s veľkým zármutkom. Odchádza jedna z najvýznamnejších osobností slovenského národného života v Poľsku, ktorá celý svoj život zasvätila službe slovenskému jazyku, kultúre a našej komunite. Jej zásluhy o rozvoj slovenského hnutia v Poľsku sú mimoriadne a zostanú trvalou súčasťou našich dejín. Plánujeme vytvoriť galériu jej obrazov v pripravovanom Dome slovenskej kultúry v Jablonke, aby jej dielo zostalo prístupné širokej verejnosti a bolo inšpiráciou pre ďalšie generácie*, uviedol generálny tajomník ÚV SSP Ľudomír Molitoris počas svojho príhovoru k pozostalým.

Odchod Lýdie Mšalovej neznamená iba uzavretie jedného pozoruhodného životného príbehu. Jej odkaz zostáva vpísaný do pamäti slovenskej komunity v Poľsku – v jazyku, ktorý pomáhala zachovať, v inštitúciách, pri ktorých zrode stála, i v obrazoch, ktorými zachytila svoj vzťah k viere i rodnému kraju. Čas môže človeka oddeliť od jeho diela, nemôže však vymazať význam toho, čo vytvoril pre druhých. ■

Nová Belá v rokoch 1939 – 1945 II.

autor | Mgr. Eduard Laincz

Toto hlásenie okresného úradu v Kežmarku potvrdzuje aj správa Oddelenia finančnej stráže vo Fridmane z 23. augusta, ktorá informuje o prepade nemeckej finančnej stráže v Harklovej. Prepad sa stal v noci z 20. na 21. augusta, keď oddelenie prepadli partizáni. Partizánska skupina asi 20 – 25 mužov zaútočila streľbou na finančnú stráž a dokonca chcela stanicu aj podpáliť. Tento útok bol napokon nemeckou strážou odrazený, ale nepodarilo sa zadržať žiadneho partizána.[1]

Poľskí partizáni sa pohybovali najmä v pohraničí, na strane Generálneho Gubernátu. Zdržiavali sa v doline rieky Ochotnica, ktorá tečie medzi Novou Belou a poľskou obcou Grońków. O mieste zdržiavania sa partizánov informoval oddelenie finančnej stráže v Novej Belej pastier z Grońkówa, ktorý v tejto oblasti stretol partizánov v noci 26. septembra 1943.[2]

Táto činnosť partizánskych skupín sa postupne preniesla aj na územie severného Spiša, kde sú v druhej polovici roku 1943 zaznamenané prvé partizánske akcie. Tieto akcie sa dotkli priamo aj obyvateľov Novej Belej. Dňa 8. októbra 1943 sa v obci vo večerných hodinách objavili traja muži oblečení v starých ruských uniformách. Vošli do domu Andreja Kaľatu, kde sa akurát nachádzal aj jeho sused Dominik Klukošovský, a žiadali jesť a niečo zafajčiť. Muži sa zdržali pätnásť minút a zisťovali, kde je najbližšia žandárska stanica, rádiový prijímač a koľko je žandárov v Novej Belej. Andrej Kaľata takto zhodnotil svojich nečakaných návštevníkov: *„Podľa môjho úsudku mohli to byť utečenci z nemeckých zajateckých táborov, alebo partizáni, jesto na strane G. Guvernementu, pri štátnej hranici, hodne.“*[3] Táto prvotná činnosť partizánov ešte bola poznačená nedostatkom zbraní, a preto podnikali skôr len prieskumné výpravy, vďaka ktorým chceli prípadne nadviazať kontakt s ilegálnymi pracovníkmi.[4]

Situácia na inkorporovanom území bola na začiatku roku 1944 pokojná. Pohraničné incidenty alebo prepadnutia partizánmi sa v poslednej dobe nekonali. Príčinou nečinnosti partizánov bolo jednak veľké množstvo snehu v tomto kraji, a na druhej strane aj posilnenie nemeckého pohraničného veliteľstva, keďže v neďalekom meste Zakopane bolo umiestnené nemecké vojenské veliteľstvo.[5] Dokonca v januári 1944 sa konali politické školy Hlinkovej Slovenskej ľudovej strany v okrese Spišská Stará Ves. V nedeľu 16. januára sa konali stretnutia vo Falštíne a Fridmane a o deň neskôr v obciach Krempachy a Nová Belá. Stretnutia mali vysokú účasť. Delegovanými rečníkmi boli poverenec strany Jozef Vojtas, obvodný tajomník Michal Pazič a okresný veliteľ Brannej výchovy Pavol Šefčík. Na stretnutí sa preberali aktuálne otázky politického, verejného života, a zvlášť otázky prinavráteného územia. Z týchto politických škôl obyvateľstvo zaslalo pozdravné telegramy prezidentovi Jozefovi Tisovi a generálnemu tajomníkovi strany Dr. Aladárovi Kočišovi.[6]

Avšak po stránke poľnohospodárskej bola situácia miestneho obyvateľstva veľmi zlá, pretože v roku 1943 bola veľmi slabá úroda jačmeňa, ovsu a zemiakov. To znamenalo, že obyvateľstvo si muselo na sadenie kúpiť zemiaky, čo predstavovalo ďalšie výdavky. Čo sa týka zásobovania, to bolo na dobrej úrovni. Potraviny pre každodenný život do dedín boli pravidelne dovážané a následne predávané.[7] Potvrdili sa obavy zo začiatku roka ohľadom možného nedostatku zemiakov. V okrese bol v apríli zaznamenaný katastrofálny nedostatok zemiakov. Často sa stávalo, že obyvateľstvo načierno nakupovalo zemiaky v iných okresoch za vyššiu cenu. Najvyšší úrad pre zásobovanie ponúkal namiesto každých 10 kg zemiakov ako náhradu 1 kg strukovín a 2 kg múky. No túto náhradu obyvateľstvo neprijalo pozitívne. V okrese bol aj nedostatok mlieka, umelých tukov, klincov, obuvi, atď.[8]

Pred koncom júla sa situácia v Generálnom Guberná te vyhrotila, keď 25. júla 1944 poľské obyvateľstvo vyvolalo roztržku s nemeckými vojakmi v Novom Targu. Následkom tejto zrážky boli zastrelení traja nemeckí vojaci.[9]

Partizánske hnutie v pohraničnej oblasti sa tak v druhej polovici roku 1944 už naplno prejavovalo, čoho dôkazom sú zmienky o činnosti partizánov v rôznych dobových dokumentoch a správach žandárskych staníc.[10] Prvý takýto prípad sa stal v noci na 15. augusta 1944, keď partizáni prepadli oddelenie finančnej stráže v Novej Belej. Hliadka bola napadnutá asi 20 mužmi[11] z partizánskej čaty, ktorí vnikli do budovy finančnej stráže a odniesli si odtiaľ všetky zbrane. Následne prepadli aj byty ostatných zamestnancov finančnej stráže a odobrali im taktiež zbrane. Keď odzbrojili všetkých prítomných, odišli do blízkych lesov

[1] ŠAP Poprad, f. OÚ Spišská Stará Ves, č. j. 1/taj. – 1943; č. j. 130 dôv./43, šk 1.

[2] ŠAP Poprad, f. OÚ Spišská Stará Ves, z. č. D1/154/44, šk. 1.

[3] ŠAP Poprad, f. OÚ Spišská Stará Ves, z. č. D1/154/44, šk. 1.

[4] Podrobnejšie o týchto aktivitách pozri: LAINCZ, Eduard: Bezpečnostná situácia v bývalom okrese Spišská Stará Ves v roku 1944. In: M. Majeriková-Molitoris (ed.) *Almanach Slováci v Poľsku XV*. Krakov : Spolok Slovákov v Poľsku, 2014, s. 87-105.

[5] Štátny archív v Prešove, pracovisko Spišský archív v Levoči (ŠAP Levoča), f. Okresné žandárske veliteľstvo v Kežmarku (ďalej OŽV Kežmarok), č. 68/1944, šk. 1.

[6] *Slovák*, roč. 26, 21. januára 1944, č. 16, s. 4.

[7] ŠAP Levoča, f. OŽV Kežmarok, č. 68/1944, šk. 1.

[8] LACKO, Martin: *Situačná hlásenia okresných náčelníkov január – august 1944*. Trnava : Vydavateľstva Michala Vaška Prešov, 2005, s. 127.

[9] SNA Bratislava, f. ÚŠB, č. D1 – 555/44, šk. 755.

[10] LAINCZ, Eduard: Bezpečnostná situácia v bývalom okrese Spišská Stará Ves..., s. 87-105.

[11] Podľa hlásenia žandárskej stanice vo Fridmane počet partizánov bol okolo 35 – 40 mužov. Pozri: ŠAP Levoča, f. Štátne zastupiteľstvo Levoča (ďalej ŠTZ Levoča), signatúra (ďalej sign.) 1362/1944, č. j. 862/1944, , šk. 274.

eprasa.pl ca5cf047b5

v Generálnom Gubernáte. Škoda vzniknutá prepadom bola vyčíslená na sumu 16 153 Ks.[12]

Prepady pokračovali aj v nasledujúcich dňoch, preto požiadal okresný náčelník v Spišskej Starej Vsi 24. augusta 1944 ÚŠB, aby na všetky pohraničné žandárske stanice a oddelenia finančnej stráže bola poslaná posila vojakov v počte 300 – 400 mužov, pretože príslušníci staníc nie sú schopní čeliť vhodne proti prepadom partizánov.[13]

Zaujímavá bola aj reakcia miestneho obyvateľstva na udalosti posledných augustových dní: *„Podľa fridmanského a novobelanského prípadu ľud až s posmechom oceňuje naše bezpečnostné a pohranične orgány, ako by boly bezmocné, čím strácajú svoju autoritu jednak tieto orgány a tiež administratívne úrady slovenské.“*[14]

Alojz Gavenda padol vo Vrútkach v roku 1945. Foto: Archív Spolku Slovákov v Poľsku

Prezídium ministerstva vnútra vyzvalo 26. augusta 1944 všetky okresné úrady na Slovensku, aby činnosti partizánov venovali zvýšenú pozornosť. Podľa inštrukcií sa mali okresné žandárske veliteľstvá po zistení miesta pobytu väčšieho množstva partizánov postarať o ich zneškodnenie. Ak to bolo potrebné okresný žandársky veliteľ si mal vyžiadať vojenskú asistenciu od veliteľa najbližšej posádky. Po vykonaní protipartizánskych akcií mali byť výsledky tejto činnosti nahlásene na ÚŠB v Bratislave.[15]

Vyvrcholením ilegálnej činnosti na Slovensku bolo Slovenské národné povstanie (ďalej SNP), ktorého začiatok sa datuje na 29. augusta 1944. Aj keď inkorporované územie nebolo priamo súčasťou povstaleckého územia (bolo to hlavne územie stredného Slovenska), stalo sa operačným priestorom nemeckých okupačných vojsk, ktoré tadiaľto prechádzali smerom na Kežmarok a Poprad. Preto aj tu v rámci viacerých partizánskych oddielov prebiehala intenzívna partizánska činnosť. Po tom, čo bola 3. septembra 1944 odzbrojená najbližšia vojenská posádka v Podolínci, zostali partizánske skupiny a miestni ilegálni pracovníci jedinou ozbrojenou protinacistickou silou v regióne. Na slovensko-poľskom pohraničí pôsobila najmä brigáda podplukovníka Ivana Zolotara[16], ktorá operovala na južnej časti Poľska, v okolí Nového Sącza a Nového Targu. Ďalej to bol 1. Pluk podhalských strelcov (1. Płuk Strzelców Podhalańskich). Jeho súčasťou bol 4. prápor pod vedením kapitána Juliana Zapału „Lamparta“. Práve on veľmi aktívne pôsobil na tomto území. Podobne aj oddiel partizána „Wichra“, poručíkov „Zawisza“, „Łazika“ a majora Adama Stabrawu „Borowy“. Ilegálni pracovníci mali centrum pôsobnosti hlavne v Nižných Lapšach a Durštíne.[17] Títo pokračovali v partizánskom boji až do spojenia s jednotkami Červenej armády.

Priamo do SNP sa zapojilo aj viacero rodákov z inkorporovaného územia. Podľa Alojza Miškoviča celkový počet partizánov z inkorporovaného územia Spiša a Oravy dosiahol spolu 326 rodákov.[18] Z Novej Belej to boli napríklad Alojz Gavenda, František Lojek, Ján Skupín a František Nemec.[19] Alojz Gavenda zahynul 22. apríla 1945 vo Vrútkach.[20]

Dôsledkom partizánskej činnosti na severnom Spiši bola aj prestrelka medzi nemeckými jednotkami a partizánmi, ktorá sa konala začiatkom októbra 1944 v Novej Belej. Počas nej bol zastrelený 3. októbra 1944 slovenský partizán Eduard Toth, ktorý je pochovaný na miestnom cintoríne.[21]

Na druhej strane na severnom Spiši bola v roku 1944 zaznamenaná aj činnosť potulujúcich sa ozbrojených asociálnych poľských báND a zločineckých oddielov, ktoré prichádzali na územie Spiša rabovať a okrádať miestnych obyvateľov. Svoju činnosť často maskovali dojmom, že sú partizáni.[22] Takýto prepad zažili aj obyvatelia Novej Belej. V noci z 30. septembra na 1. októbra bolo prepadnuté oddelenie finančnej stráže v Novej Belej poľskou ozbrojenou lúpežnou bandou v počte asi 60 mužov. Banditi žiadali od príslušníkov stanice hlavne zbrane. No na stanici nebolo veľa zbraní, pretože stanica bola už v auguste prepadnutá partizánmi. Po odzbrojení príslušníkov sa partizáni rozdelili na skupiny po 4 – 5 mužov a vybrali sa do dediny rabovať. U civilného obyvateľstva odcudzili rôzne šatstvo, potraviny, dva kone, konské postroje, vozy, štyri ošípané a rôzne drobnosti. Táto poľská banda kradla a nakladala na vozy všetko čo videla. Celková škoda na vyrabovaní obce Nová Belá bola 106 291,40 Ks. Po vy-

[12] ŠAP Poprad, f. OÚ Spišská Stará Ves, č. 22/dôv. 1944 a č. 201 dôv./44, šk. 1; ŠAP Levoča, f. ŠTZ Levoča, sign. 1362/1944, č. j. 862/1944, šk. 274; JABLONICKÝ, Jozef: *Povstanie bez legiend*. Bratislava : Vydavateľstvo Obzor, 1990, s. 88.

[13] ŠAP Poprad, f. OÚ Spišská Stará Ves, č. D1/645/1944, šk. 1.

[14] ŠAP Poprad, f. OÚ Spišská Stará Ves, č. 118 prez./1944, šk. 1.

[15] ŠAP Poprad, f. OÚ Spišská Stará Ves, č. 155a - 26 /8 - 1/1944, šk. 1.

[16] ZOLOTAR, Iwan: Wspomnienie o towarzyszach broni. In: *Rocznik Sądecki*, 1965, t. 6, s. 232-242.

[17] FILAR, Alfons: *Bohaterowie zielonych granic*. Warszawa : Wydawnictwo Książka i Wiedza, 1974, s. 244-247.; ZIELIŃSKI, Jerzy: Spisz i Orawa w latach 1918 – 1945. In: J. Berghauzen (ed.) *Podhale w czasie okupacji 1939 – 1945*. Warszawa, 1977, s. 121-123; WDOWIAK, Wojciech: *Wojna i okupacja w Piwnicznej i na Sądecczyźnie*. Piwniczna-Zdrój : Towarzystwo Miłośników Piwnicznej, 2010, s. 178-220; BIEŃIEK, Józef: Z dziejów ruchu oporu w ziemi Sądeckiej. In *Rocznik Sądecki*, 1965, t. 6, s. 159-183.

[18] MIŠKOVIČ, Alojz: *Slovo ľudu Hornej Oravy a Spiša rodákom v Československu a svetovej verejnosti*. Bratislava : Komitét utečencov zo Spiša a Oravy, 1947, s. 19.

[19] K výročiu slovenského národného povstania. In: *Život*, 2000, č. 9, s. 5.

[20] Pochovaný je na spoločnom vojenskom cintoríne v Priekope v hrobe č. 349. Informácie dostupné na internete: http://partizansky-cintorin.eu/zoznam-padlych [19.1.2026].

[21] Za poskytnutie fotky jeho hrobu a informácií ďakujem PhDr. Milici Majerikovej-Molitoris, PhD.

[22] ŠAP Levoča, f. ŠTZ Levoča, sign. 1472/1944, č. j. 909/44, , šk. 274; ŠAP Levoča, f. ŠTZ Levoča, sign. 1554/1944, č. j. 953/44, šk. 275; ŠAP Poprad, f. OÚ Spišská Stará Ves, č. 266 dôv./1944, šk. 1.

eprasa.pl ca5cf047b5

Hrob slovenského partizána Eduarda Totha v Novej Belej. Foto: Archív Spolku Slovákov v Poľsku

šetrovaní sa zistilo, že išlo o lúpežnú bandu z pohraničných obcí Generálneho Gubernátu (Grońków, Białka, Waksmund, Ostrowsko, Groń). Pri prepade sa členovia bandy takto vyhrážali obyvateľom Novej Belej: *„Skurvy syni spišiacki naší otcovia a rodiny už 3 roky nemajú čo jesť a Vy si tu žijete ako v raji, všetko vám vyrabujeme.“* Po prepade odišli banditi aj s ukradnutými vozmi do lesov Generálneho Gubernátu.[23]

Tieto prepady poľských ozbrojených báND v septembri a októbri 1944 môžeme označiť za prvé perzekučné zásahy proti obyvateľom obcí severného Spiša, na ktoré naviazala perzekučná činnosť oddielu „Blyskawica“ vedeného Józefom Kurašom „Ogień“ po opätovnom pričlenení tohto územia v máji 1945 k Poľsku.

Počas činnosti partizánskeho hnutia a lúpežných báND sa v obciach severného Spiša nachádzali aj nemecké jednotky. Ubytované boli prevažne v miestnych školách. V Novej Belej nemecká jednotka obsadila školu už 20. septembra 1944 a zotrvala tam až do 20. januára 1945. Podobne aj v Tribši sa zdržiavala nemecká jednotka v miestnej škole od 15. novembra 1944 až do prechodu frontu.[24] Naopak vo Fridmane bol ubytovaný osobitný 45-členný oddiel nemeckých vojakov v miestnom kaštieli. Tento oddiel mladých nemeckých vojakov bol osobitne vyškolený na boj s partizánmi. Keď sa v januári 1945 už približovali k týmto obciam vojska ZSSR, nemecký oddiel odišiel.[25]

Koncom roku, keď už bolo jasné, že front sa približuje, prišla do tejto oblasti nemecká zákopová jednotka. Miestne obyvateľstvo sa tak muselo zúčastňovať na základe rozkazu ministra národnej obrany Štefana Haššíka na kopaní zákopov v oblasti Nová Belá – Tribš – Vyšné Lapše – Nižné Lapše – Osturňa. Do opevňovacích prác sa zapojili obyvatelia vo veku od 17 do 65 rokov. Na budovaní rozsiahleho fortifikačného systému sa zúčastňovali obyvatelia z okolia Nového Targu, Białki, Bukowiny (kopali v okolí Jurgova), ale aj obyvatelia zo Spišských Hanušoviec, Matiašoviec, Jezerska, či Spišskej Starej Vsi.[26]

Prechod frontu prebiehal postupne od východnej časti. Zúčastnili sa ho predovšetkým sovietske jednotky 11. a 107. streleckého zboru 1. gardovej armády. Červená armáda toto územie napokon obsadila koncom januára 1945. Nemecké jednotky pred ňou ustupovali z tohto územia v dvoch smeroch. V prvom smere cez Nedecu, Nižné a Vyšné Lapše, kde v dôsledku prestrelky so sovietskou armádou vyhorela viac ako polovica obce. Ustupovali aj smerom cez Maniowy, Dębno a Harklowu. Keďže pri obci Lopuszna nezadržali útok sovietskej armády, museli ustúpiť napokon smerom až na Nowy Targ.[27] Po obsadení tohto územia Červenou armádou vznikli začiatkom februára 1945 vo všetkých obciach ilegálne Miestne národne rady (ďalej MNV) a z vojakov, ktorí sa vrátili z frontu sa vytvárala slovenská milícia. Jej hlavnou úlohou bola ochrana miestneho obyvateľstva pred rôznymi lúpežnými bandami.[28] Vo februári 1945 sa uskutočnil aj neoficiálny plebiscit, ktorý pripravil Alojz Miškovič v spolupráci so sovietskymi vojenskými zložkami. V tomto plebiscite sa takmer 98% obyvateľstva osvedčilo za pripojenie k Československej republike. Tieto výsledky plebiscitu boli predložené československou vládou neskôr aj na konferencií v Moskve.[29]

Napriek tomu krakovský vojvoda Kazimierz Pasenkiewicz už 15. februára 1945 nariadil starostovi Nového Targu Karolovi Chlipałovi zaviesť na severnom Spiši poľskú administratívu. Táto ich snaha sa nepodarila, pretože na odpor sa postavila práve obnovená slovenská pohraničná stráž a žandárstvo, ktoré malo aj podporu miestneho obyvateľstva.[30] Napokon na základe výsledkov neoficiálneho

[23] ŠAP Levoča, f. ŠTZ Levoča, s. 1472/1944, č. j. 909/44, šk. 274.

[24] ŠAP Poprad, f. Školský inšpektorát Kežmarok (ďalej ŠKI Kežmarok), z. č. 1148/1945, šk. 28.

[25] BRINČKA, Jozef: Z dejín Fridmana. In: L. Molitoris (ed.) *Almanach Slováci v Poľsku X*. Krakov: Spolok Slovákov v Poľsku, 2004, s. 15.

[26] BRINČKA, Jozef: Osudy Jána Kutarňu. In: L. Molitoris (ed.) *Almanach Slováci v Poľsku X*. Krakov: Spolok Slovákov v Poľsku, 2004, s. 32; MAJERIKOVÁ-MOLITORIS, Milica – MAJERIKOVÁ, Ingrid: *Spišské Hanušovce (1313-2013)*. Spišské Hanušovce : GORALINGA, s. 16; ŠAP Stará Ľubovňa, f. OÚ Stará Ľubovňa, č. D1-782/1944, šk. 27; ŠAP Stará Ľubovňa, f. OÚ Stará Ľubovňa, č. D1-972/1944, šk. 27; KOWALCZYK, Julian: Spisz podczas II wojny światowej i w pierwszych latach powojenych. In: R. Gładkiewicz – M. Homza (eds.) *Terra Scepusiensis.* Levoča – Wrocław : Klaštorisko n. o., 2003, s. 920-921.

[27] LAINCZ, Eduard: Prechod frontu cez územie okresu Spišská Stará Ves. In: A. Drobňák - E. Laincz (ed.) *V prelomovom desaťročí (česko) slovenských dejín 1938-1948. Príspevky z odborných seminárov v rokoch 2014-2017*. Stará Ľubovňa : Ľubovnianske múzeum – hrad, 2018, s. 62-71; AWZAN, Kacper: Tam gdzie wojna zaczęła się w 1945 roku. Przejście frontu w pamięci mieszkańców Spiszu i Orawy. In: R. Łatka – M. Przeperski (eds.) *Studia z historii najnowszej Polski*, č. 2, Warszawa : IPN, 2020, s. 60-72; KOWALCZYK, Julian: Spisz podczas II wojny światowej..., s. 920-921.

[28] MAJERIKOVÁ, Milica: Príspevok k povojnovým perzekúciám Slovákov na severnom Spiši a hornej Orave. In: P. Sokolovič (ed.) *Perzekúcie na Slovensku v rokoch 1938 – 1945*. Bratislava : Ústav pamäti národa, 2008, s. 140.

[29] SNA Bratislava, f. Alojz Miškovič, inv. č. 1, Životopis Alojza Miškoviča, s. 4, šk. 1; BIELOVODSKÝ, Andrej: *Severne hranice Slovenska*. Bratislava : Ústredná sprava Slovenskej ligy, 1946, s. 21.

[30] KWIEK, Julian: *Z dziejów mniejszósci slowackiej na Spiszu i Orawe w latach 1945 – 1957*. Krakov : Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Cze-

eprasa.pl ca5cf047b5

plebiscitu velenie 4. ukrajinského frontu Červenej armády 28. apríla rozhodlo, aby toto územie bolo až do rozhodnutia mierovej konferencie ponechané v československej správe.[31]

Podľa smernice Slovenskej národnej rady č. 1576 - II./1945 vydanej 10. apríla 1945 sa uskutočnili na území severného Spiša 6. mája 1945 voľby do Miestnych národných výborov. Tie sa konali aj v Novej Belej. Predsedom sa stal Jakub Mogeľský, podpredsedom Ján Ryceľ a tajomníkom Alexander Kohút. Ďalšími členmi MNV sa stali Ján Kaľata, Ján Kurnát, Ján Nemec, Jozef Chalúpka, Silvester Kurnát, František Zaremba, Vojtech Galuš, František Kaľata, František Bednárčík, Ján Blazoň, Dominik Kaľata a Alfonz Škvárek. Michal Dluhý a Jakub Mogeľský boli zároveň navrhnutí ako delegáti Okresného národného výboru v Spišskej Starej Vsi.[32]

Dňa 8. mája 1945 po piatich rokoch skončila 2. svetová vojna v Európe. V tomto krvavom konflikte padli viacerí obyvatelia Novej Belej. Ich mená sú uvedené na pamätnej tabuli, ktorá je umiestnená v centre obce. Boli to, okrem vyššie spomenutého Alojza Gavendu, Ludvik Škvarek, Silvester Šoltýs, Jozef Kalata, Valent Kalata a Imrich Sabo.[33]

Vyriešenie hranice medzi Poľskom a Československom nebolo určite jednoduché. No územie severného Spiša a hornej Oravy nehralo hlavnú úlohu v tomto probléme. Hlavnou témou bolo, ktorému štátu pripadne územie Tešínska. Československá vláda sa pokúšala čo najskôr stanoviť hranice z predmníchovského obdobia. Už 5. mája 1945 sa konala v Košiciach porada, na ktorej sa prijalo rozhodnutie, že inkorporované územia sa vrátia späť Poľsku, a tým sa hranica vráti na úroveň spred roku 1938. O tomto rozhodnutí boli vyrozumené poľská a sovietska vláda.[34]

Následne 20. mája 1945 sa uskutočnili v Trstenej rokovania o vrátení hranice na úroveň spred roku 1938, kde bol podpísaný aj protokol ustanovujúce predmníchovské hranice.[35] Po podpísaní protokolu v Trstenej nariadil starosta Nového Targu Karol Chlipała rozpustenie MNV a menoval

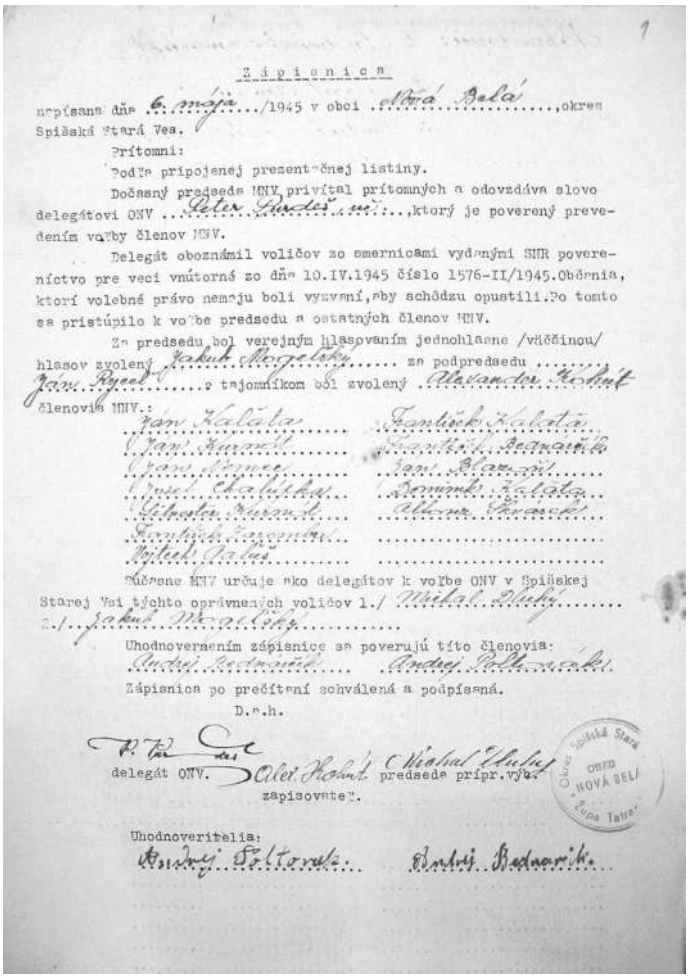

Zápisnica z volieb do MNV v Novej Belej. Zdroj: Štátny archív v Prešove, pracovisko Archív Poprad

na miesto slovenských starostov osoby z miestnych Poliakov.[36] Pre zlé skúsenosti s nastoľovaním poľskej správy na tomto území a kvôli odporu miestneho obyvateľstva sa obrátil na krakovského vojvodu s požiadavkou o vyslanie vojska. Jeho žiadosti bolo vyhovené až v polovici júna, napriek niekoľkým májovým žiadostiam. Poverenie dostal 32. pluk 8. divízie pechoty. Územie Spiša poľské vojsko obsadilo 17. júla 1945.[37]

Po obsadení územia poľským vojskom a prevzatím správy poľskými orgánmi sa situácia a postavenie slovenských obyvateľov nezlepšilo. Začalo sa systematické popoľšťovanie miestneho obyvateľstva a perzekúcia po politickej, hospodárskej a kultúrnej stránke. Celkovú situáciu v regióne zhoršovala aj činnosť rôznych ozbrojených skupín, z ktorých najznámejšou je oddiel „Blyskawica“ vedený Jozefom Kurašom „Ogňom“.

Pokračovanie v nasledujúcom čísle.

---

chów i Słowaków w Polsce, 2003, s. 15; MOLITORIS-MAJERIKOVÁ, Milica: *Vojna po vojne. Severný Spiš a horná Orava v rokoch 1945 – 1947.* Banská Bystrica – Krakov : Univerzita Mateja Bela – Spolok Slovákov v Poľsku, 2013, s. 31.

[31] ŠTAIGL, Ján: Bezpečnostná situácia v pohraničných oblastiach Oravy a Spiša v rokoch 1945 – 1947. In: M. Andráš – D. Segeš a kol. (eds.) *Susedstvo v čase prelomových zmien*. Bratislava : Prodamama s. r. o., 2009, s. 75-76.

[32] MAJERIKOVÁ-MOLITORIS, Milica: Postavenie slovenského obyvateľstva na k Poľsku pripojených územiach severného Spiša v rokoch 1945 – 1947..., s. 148.

[33] Pamätná tabuľa padlým na bojiskách II. svetovej vojny. Za poskytnutie fotky ďakujem PhDr. Milici Majerikovej-Molitoris, PhD.

[34] GAREK, Martin: *Horná Orava a Severný Spiš v rokoch 1945 – 1947*. Krakov : Spolok Slovákov v Poľsku, 2007, s. 161; ŠTAIGL, Ján: Bezpečnostná situácia v pohraničných oblastiach Oravy a Spiša..., s. 76.

[35] SNA Bratislava, f. Anton Granatier, Správa pre predsedníctvo SNR z cesty na Československo-poľské pohraničie, s. 1-3, č. 166, šk. 4; LAINCZ, Eduard: Správa podpredsedu slovenskej národnej rady mjr. Milana Poláka o obnovení predmníchovských hraníc na hornej Orave a severnom Spiši. In: *Vojenská história*, roč. 17, 2013, č. 2, s. 140-145.

[36] KWIEK, Julian: *Z dziejów mniejszósci slowackiej*..., s. 18; BÍLEK, Jiří: Zajímavý dokument o situaci na slovensko – polské hranici v blasti Oravy a Spiše v léte roku 1945. In: *Vojenská história*, roč. 5, 2001, č. 2, s. 82.

[37] KWIEK, Julian: Z *dziejów mniejszósci slowackiej*..., s. 13.

eprasa.pl ca5cf047b5

34. Oravské leto v Jablonke

Dňa 18. júla sa v Jablonke konalo *Oravské leto*. Tohto roku to bol 34. ročník. Zúčastnených na začiatku podujatia prekvapil dážď, no oravského ducha nie je také ľahké zlomiť a potom vyšlo slnko a úžasné publikum dokázalo, že priestor pre tradíciu a spoločnú zábavu nenarušia žiadne výkyvy počasia. Ľudia pod pódiom a jedinečná atmosféra podujatia svedčili o tom, že tradícia a oravská kultúra neustále žije a je o ňu veľký záujem.

Na úvod zaznel zvuk pastierskych trúb a podujatie slávnostne otvoril vojt Gminy Jablonka Stanisław Kasprzak. Neskôr odovzdal slovo vystupujúcim o. i. FS Malý Owcok, FS Skalniok, FS Malolipnicanie, Malolipnicka rodina Kolpinga, Oravský akordeónový orchester, FS Mladý Owcok a súbor OwCoK. Významným momentom každoročného Oravského leta je udeľovanie ceny *Pastiersky roh*. Toto ocenenie získala tento rok Anna Olesińska. Medzi pozvanými hosťami bol starosta novotarskeho okresu Tomasz Hamerski. Podujatie sprevádzal aj jarmok ľudového umenia, ktorý bol jedinečnou príležitosťou na prezentáciu miestnych remesiel a propagáciu bohatého kultúrneho dedičstva Oravy. (gf, foto: Oravské kultúrne centrum)

Jún v Repiskách

V júni sa v Repiskách konali dve podujatia, ktoré umožnili obyvateľom obce spoločnú integráciu. Prvým z nich bol Deň detí, ktorý zorganizoval richtár obce s výrazným zapojením miestnych obyvateľov a Združenia miestnych gazdiniek. Druhým boli hody na Pannu Máriu Ustavičnej Pomoci v Grocholovom Potoku. (ik)

eprasa.pl ca5cf047b5

„Sviatok čučoriedky“ v Hornej Zubrici

Dňa 2. augusta sa v Oravskom etnografickom parku v Hornej Zubrici konala 24. edícia festivalu s názvom *Sviatok čučoriedky*. Na múzejnom pódiu tento rok vystúpili okrem iného: FS Orawiacy, FS Regle, Oravský akordeónový orchester, Mladý Owcok, Kabaret Śleboda a ďalší. Hviezdou večera bola Basia Giewont. Počas festivalu boli sprístupnené časové výstavy, ukážky starodávnych činnostní a remesiel, workshopy, súťaže, bohatá zóna s bezplatnými atrakciami pre deti a ochutnávky regionálnych jedál, ktoré pripravili Združenia miestnych gazdiniek z Hornej a Dolnej Zubrice, Veľkej Lipnice a z Chyžného. (gf, foto: FB Oravský akordeónový orchester)

Deň poľovníka v Jurgove

Koncom júla sa v Jurgove konal 23. ročník *Dňa poľovníka*, ktorý zhromaždil obyvateľov obce, turistov a účinkujúcich z rozličných zoskupení v prírodnom amfiteátri pri rieke Bialke. Na úvod bola slávnostná svätá omša. Po nej zazneli poľovnícke signály, konala sa súťaž v streľbe o jurgovskú flintu. Potom sa predstavili domáce i ďalšie regionálne kultúrne zoskupenia, ktoré zabávali početne zhromaždené publikum do neskorého večera. V rámci sprievodných podujatí boli tradičné jurgovské jedlá, koláčiky, výrobky miestnych ľudových umelcov, tombola, kĺzačky pre deti a ďalšie. Vo večerných hodinách mohli obyvatelia využiť možnosť zatancovať si na pódiu v rytme populárnych melódií. (aj, foto: FB Muzyka Spiska z Jurgova)

Raňajky u Korkošovcov

V múzeu rodiny Korkošovcov v Čiernej Hore sa 9. augusta konala akcia *Raňajky u Korkošovcov*, v rámci ktorých bolo možné pochutiť si na tradičných miestnych regionálnych špecialitách pripravených miestnymi gazdinkami, ale aj pozrieť si s komentárom S. Plucińskej celú usadlosť rodiny Korkošovcov, vzhliadnuť ich dobové náradia i oblečenia a počuť spišské melódie. Bol to už ďalší ročník tejto akcie, ktorý prilákal mnohých návštevníkov. (aj)

Krempaššský festival

Koncom júla sa v Krempachoch uskutočnil už dvadsiaty druhý ročník *Krempašského festivalu*. V priebehu teplého letného dopoludnia sa predstavili domáce umelecké zoskupenia – dychová hudba, Zelený javor, Dolina, Združenie gazdiniek, ako aj Niedziyckie Zazraki z Nedece, či hostia z Maďarska. Nechýbali ani rôzne súťaže – v mútení masla, šúpaní zemiakov, hádzaní klátom dreva, jazde na fúriku, pílení dreva a iné, pri ktorých si súťažiaci i diváci užili množstvo zábavy. Podujatie zakončila spoločná zábava so skupinou Drycni. (mm-m, foto kajot)

eprasa.pl ca5cf047b5

Spoločný záber víťazov s opatrovateľmi v galérii Slovenského inštitútu

Otvorenie vernisáže v galérii inštitútu vo Varšave

Práce mladých umelcov vo Varšave

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | A. Jendžejčíková, Ľ. Miller

Galéria Slovenského inštitútu vo Varšave bola v auguste hostiteľkou výstavy víťazných prác z posúťažnej výstavy Ludwika Korkoša s názvom *Ornamenty a vzory z regiónov Slovenska*. Detské práce ukázali bohatstvo a mnohé varianty slovenských ornamentov a vzorov, ktoré zaujali milovníkov umenia a deti v hlavnom meste Poľska.

Ocenení žiaci z Oravy a Spiša prezentovali prostredníctvom svojich prác krásu slovenských ornamentov a vzorov z rozličných regiónov Slovenska, čo ocenili prítomní na vernisáži a so záujmom pozerali práce. Boli milo prekvapení, že detské práce využívajú viaceré umelecké techniky niekedy veľmi netradičné, ktorými boli námety spracované. Medzi hosťami vernisáže nechýbali víťazi zo staršej i mladšej skupiny Maria Możdżeń z Harkabúza a Franciszek Surma z Krempách, ktorí prišli na pozvanie riaditeľa Slovenského inštitútu Milana Novotného. Deti pricestovali v sprievode svojich opatrovateľov, ktorí boli hrdí na nich. Na úvod sa zhromaždeným prihovoril Milan Novotný a šéfredaktorka časopisu Život Agáta Jendžejčíková. M. Novotný uvítal prítomných a poďakoval rodičom i učiteľom, ktorí podporujú deti v ich tvorivom snažení. A. Jendžejčíková vyjadrila poďakovanie riaditeľovi Slovenského inštitútu za možnosť prezentácie putovnej výstavy, za spoluprácu a ústretovosť, za pozvanie víťazov do Varšavy, milé prijatie pracovníkmi inštitútu a pohostenie.

Víťazi s ocenenými prácami

Pri tejto príležitosti poďakovala riaditeľovi za dobrú spoluprácu v priebehu jeho pôsobenia vo funkcii riaditeľa Slovenského inštitútu, pretože v auguste končí svoj pobyt v Poľsku a odchádza naspäť na Slovensko. Popriala mu veľa úspechov v pracovnom i osobnom živote.

Početne zhromaždení milovníci umenia

Prítomní na vernisáži sa zaujímali aj o to ako dlho trvala tvorba víťazných prác, odkiaľ prítomní autori čerpali námety a kto ich povzbudzoval v ich práci. Ako uviedla Maria, svoju prácu tvorila dlhšiu dobu, keďže si to žiadalo veľa trpezlivosti, vytrvalosti a času. Znázornila prostredníctvom maľby na skle ornamenty a vzory z rôznych regiónov Slovenska, ktoré sú všeobecne známe, o. i. čičmianske vzory, ľudové vzory na kroji, rastlinné motívy, ktoré sa objavovali na výšivkách či na majolike. Povedala, že má rada výtvarné umenie. Rada sa zúčastňuje našej súťaže a vždy čaká na novú tému. Jej snom je vycestovať na Slovensko, kde by si rada pozrela obec Čičmany a ďalšie pozoruhodné miesta, kde by našla ornamenty a vzory, o ktorých čítala i ktoré znázornila na svojej práci.

Franciszek tvoril svoju prácu niekoľko týždňov a spomedzi veľkého počtu slovenských ornamentov si zvolil čič-

eprasa.pl ca5cf047b5

Výstava v priestoroch Slovenského inštitútu

mianske, maľované vápnom na dreveniciach. Jeho snom je tiež navštíviť Čičmany, aby si mohol priamo pozrieť celý rad maľovaných drevenic. Do výtvarnej súťaže sa zapojil prvýkrát a ako vidieť s úspechom. Výtvarné umenie je jeho koníčkom. Ocenenie ho zaviedlo do Varšavy, ktorú navštívil prvýkrát. Veľmi sa mu tam páčilo a zažil veľa pekných chvíľ. Spoločnosť mu robila teta, ujo a David. Rodičia a ostatná rodina sú naňho hrdí a podporovali ho na diaľku.

Našich mladých umelcov a ich práce ocenili aj prítomné deti z varšavského centra kultúry, ktoré napriek veľkej horúčave prišli pozrieť práce vrstovníkov. Páčili sa im a aj naši autori boli radi, že našli ocenenie v očiach svojich rovesníkov. Mohli si so sebou odniesť tematické záložky do kníh a katalóg k výstave, vydaný vďaka podpore Spolku Slovákov v Poľsku a Slovenského inštitútu vo Varšave, kde sú znázornené všetky ocenené práce.

Milovníci umenia sa zaujímali o osobnosť Ludwika Korkoša a jeho spojenie s našou súťažou. Bol rodákom z Čiernej Hory zo Spiša a členom umelecky nadanej slovenskej rodiny, ktorá sa v povojnových rokoch presťahovala na Slovensko, pričom Ludwik ostal v kontakte s rodiskom stále a sledoval dianie v prostredí slovenskej národnostnej menšiny v Poľsku. Bol aj členom Spolku priateľov Slovákov v Poľsku. Jeho umelecká tvorba je rozsiahla a diela zdobia mnohé významné miesta na Slovensku i v zahraničí. So súhlasom jeho rodiny bola vyhlásená v septembrovom čísle časopisu Život 2006 nová téma výtvarnej súťaže a bola vtedy po prvýkrát pomenovaná po ňom.

Rozhovory počas prehliadky výstavy

Tohtoročná výtvarná súťaž Ludwika Korkoša s názvom Ornamenty a vzory z regiónov Slovenska, organizovaná už dlhé desaťročia redakciou časopisu Život a od takmer desiatich rokov v spolupráci so Slovenským inštitútom vo Varšave, priniesla veľa hodnotných prác, z ktorých boli ocenení pätnásti autori v mladšej i v staršej skupine. A ďalších dvadsať účastníkov získalo pekné slovenské knižné ceny.

Gratulácie pre ocenených od riaditeľa SI M. Novotného

Príhovory na vernisáži riaditeľa SI M. Novotného a šéfredaktorky Života A. Jendžejčíkovej

Deti so záujmom pozerali práce vrstovníkov

Po vernisáži mali víťazi možnosť pozrieť si Varšavu a jej zaujímavosti a ponoriť sa do prudkého veľkomestského života. Tento pobyt spestril ich prázdninové dni. Vrátili sa domov s peknými zážitkami. ■

eprasa.pl ca5cf047b5

Po stopách Šebastiána Košúta

autor | Kristína Gregorová

Dňa 10. apríla 2026 odišiel do večného života otec Šebastián Košút, rodák z Čiernej Hory, človek oddaný Bohu a svojmu národu, a najmä človek láskavého srdca. V roku 2025 Spolok Slovákov v Poľsku vydal jeho spomienky pod názvom *Muž veľkej viery a dobrého srdca*. Táto kniha nás inšpirovala vydať sa po stopách jeho blízkych a spolupracovníkov zo Zamaguria, Spiša a Poľska, a preukázať im vďaku za ich neoblomnú prácu pre slovenský národ.

Otec Šebastiána Košúta, Andrej Košút, bol predsedom Spolku Slovákov a Čechov v Čiernej Hore, v ktorom zastával práva Slovákov žijúcich v dedinách severného Spiša, ktoré po roku 1920 pripadli Poľsku. Jeho matka bola Helena Silanová, rodáčka z Jurgova. Našou prvou zastávkou bola ich rodná obec, ktorá je súčasťou farnosti Jurgov, kde sa nachádza krásny drevený kostolík zasvätený sv. Šebastiánovi. Na pamiatku otca Šebastiána Košúta sme sa zúčastnili dňa 19. júla, v jubilejnom roku sv. Františka z Assisi, slovenskej omše a za spievania slovenských piesní sme si duchovne pripomenuli jeho pamiatku. Svoju primičnú omšu dňa 6. júna 1965 slávil práve v tomto kostole.

Otec Šebastián udržiaval počas svojho života priateľské vzťahy so svojou rodinou z otcovej strany. Jeho teta, Žofia Lapšanská, žila v dedine Ľubica. Šebastiánova sesternica Anna počas svojho života vstúpila do Kongregácie sestier Nepoškvrneného Počatia Panny Márie III. rádu sv. Františka z Assisi a prijala rehoľné meno Mária Jana. Pred pár rokmi odišla do večnosti a je pochovaná spolu so svojím bratom, kňazom Antonom Lapšanským, v rodnej Ľubici. Na miesto ich odpočinku sme položili veniec so slovenskou trikolórou.

Šebastián Košút mal to životné šťastie, že študoval ešte na slovenskom lýceu v Jablonke, kde sa zoznámil s Dominikom Kaľatom, bratrancom otca biskupa Dominika Kaľatu. S úctou si spomínal na svojho profesora Dona Jozefa Sobotu, saleziánskeho kňaza pochádzajúceho zo Slovenska. Neskôr pokračoval na štúdiách vo varšavskom seminári, kde sa zoznámil s Bartolomejom Kapalkom, rodákom z Nedece a Jozefom Malecom, rodákom z Repísk. Jeho najbližším priateľom ostal Dominik Kaľata. S ich rodinou udržiaval aj blízky vzťah. Počas svojej životnej púte mal tú česť zoznámiť sa tiež s otcom biskupom Dominikom Kaľatom. Pamiatku jeho rodičov, ktorí odpočívajú v rodnej obci Nová Belá, sme si uctili venčekom so slovenskou trikolórou.

Život otca Šebastiána zavial do niekoľkých farností v Poľsku neďaleko Varšavy. Počas týchto rokov nezabudol na svojich rodákov a dokonca udržiaval kontakty s významnými slovenskými osobnosťami pôsobiacimi v Ríme. Počas komunistického režimu sa mu darilo prenášať na Slovensko náboženskú literatúru vychádzajúcu v zahraničí. K týmto činom sa podujal spoločne s kňazom Jozefom Mrovčákom. Ich zoznámenie spadá do roku 1977 v obci Krościenko nad Dunajcom, kde sa stretol aj s otcom biskupom Pavlom Hnilicom a kňazom Františkom Blachtickým, ktorý založil hnutie Luce Vita (Svetlo-Život). Knihy spoločne prenášali cez zelenú slovensko-poľskú hranicu, ktorá viedla vrcholom Babej hory. Jozefovi Mrovčákovi sa však prechod cez zelenú hranicu stal osudným. V roku 1979 išiel na vlastnú päsť a vtedy ho chytili a zmrzačili. Po tomto incidente už nemohol byť takto aktívny. Zomrel v roku 2021 a odpočíva v rodných Markušovciach. Aj jeho miesto odpočinku sme skrášlili slovenskou trikolórou.

Otec Šebastián definitívne opustil Poľsko v roku 1980 a stal sa osobným sekretárom otca biskupa Pavla Hnilicu v Monte Santo v Ríme. Práve v tomto prostredí sa otec Šebastián osobne zoznámil s viacerými významnými slovenskými osobnosťami, ktoré pôsobili v exile. Jeho posledným pôsobiskom v zahraničí v rokoch 1989 – 2014 bola Farnosť sv. Blažeja v Marane Equa, kde vítal aj mnohých pútnikov zo Slovenska. Od roku 2014 žil v Dome seniorov v Dolnom Ohaji, čím sa naplnili jeho celoživotné túžby – zavŕšiť svoju pozemskú púť v prostredí rodného Slovenska.

Bolo nám potešením uctiť si jeho pamiatku a pamiatku ďalších slovenských osobností zo severného Spiša. ■

eprasa.pl ca5cf047b5

Na slovenských pamätníkoch opätovne zaviala trikolóra

autor | Milica Majeriková-Molitoris
foto | Trikolora.sk

Miesta, kde stáročia žili Slováci pripomínajú dnes nielen ich potomkovia, ale aj stopy, ktoré po sebe zanechali vo forme slovenských nápisov, náhrobkov či pamätníkov. Stáva sa už pomaly tradíciou, že každoročne tieto miesta navštívi Trikolóra.sk, aby si uctila významné slovenské osobnosti či udalosti spojené so slovenskými dejinami doma i v zahraničí.

V júli tohto roku opätovne zavítala aj do spišských a oravských obcí v Poľsku a uviazaním stužky či položením venca v slovenských národných farbách vzdala hold našim slovenským predkom.

Bielo-modro-červená trikolóra s dvojkrížom na trojvrší zaviala na Orave v Orávke, Podvlku na cintoríne i našom Slovenskom dome a v Pekelníku, kde pekne dozdobila opravený hrob Jána Žondláka. V Chyžnom sa zaskvela na hrobe významného podporovateľa slovenských národných snáh Jána Laťáka, Jablonke na hrobe vydavateľa prvých slovenských novín na hornej Orave Štefana Pirončáka a vo Veľkej Lipnici na náhrobkoch slovenských národných buditeľov Štefana Radlinského, Jozefa Bonka a Jána Jablonského i na torze zničeného náhrobku matky Radlinských.

Na Spiši pripomínajú stuhy a vence slovenské korene obyvateľov v Jurgove i v Kacvíne, kde zdobia, okrem iných, tabuľu miestneho rodáka, prvého rektora Vysokej školy múzických umení Jána Strelca na našom Slovenskom dome. V Nedeci trikolóra s dvojkrížom veje na náhrobkoch slovenských richtárov – martýrov zavraždených kvôli vernosti slovenskej národnosti a podobne i v Novej Belej na hroboch slovenských obetí zavraždených po vojne z rovnakého dôvodu „ogňovcami“. Nechýba ani pri tabuli biskupa Dominika Kaľatu na Centre slovenskej kultúry.

Je potešujúcou správou, že takmer na všetkých miestach boli zachované stužky z predchádzajúcich rokov, azda s výnimkou prikostolného cintorína vo Veľkej Lipnici, kde má niekto potrebu slovenské pamätníky dehonestovať. Aj to pripomína, že uchovávanie historickej pamäti a slovenského kultúrneho dedičstva v tomto priestore si stále vyžaduje pozornosť a starostlivosť.

Vyvrcholením cesty bola návšteva pri hrobe rodáka z Tribša, slovenského kňaza Františka Móša, ktorý musel opustiť rodnú hrudu a je pochovaný vo Veľkej Frankovej. Na jeho náhrobku pribudol krásny nový veniec, ako aj venčeky, ktoré viali celý rok na našich slovenských domoch v Podvlku a Novej Belej, čím sa symbolicky spojila súčasná slovenská komunita s duchom tohto výnimočného bojovníka za národné práva Slovákov.

Za túto každoročnú výzdobu patrí veľké poďakovanie Trikolóre.sk. A hoci vence a stužky časom vyblednú, význam gesta, ktoré pripomína slovenskú prítomnosť, obete a dedičstvo na týchto miestach, zostáva. Aj vďaka nemu mená vytesané do kameňa nie sú iba pripomienkou minulosti, ale zostávajú živou súčasťou našej historickej pamäti. Ak chcete po týchto stopách kráčať ďalej, navštívte stránku www.pamatnemiesta.sk a objavujte ďalšie príbehy slovenských osobností, udalostí a miest, ktoré formovali náš národný príbeh. ■

rasa.pl ca5cf047d5

Stratený symbol

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Wiktoria Radecka

Viacerí žiaci navštevujúci vyučovanie slovenského jazyka využili možnosť a vycestovali za oddychom a rozptýlením do tábora na Slovensko. Mali tam príležitosť spoznať nových kamarátov i kamarátky z iných krajín zo slovenského zahraničia. Všetkých spojila slovenčina a chuť sa v nej zdokonaľovať priamo v domovskej krajine.

V júli sa žiaci z Nedece zúčastnili pobytu v tábore v Bystrej s názvom Krajanské leto I. Stratený symbol, kde zažili oddych od každodenných povinností, veselú zábavu a užitočne trávili voľný čas. V rámci táborových aktivít si deti vytvorili tímy, súťažili v mini olympiáde, tvorili keramiku, navštívili Betliar, Banskú Bystricu, jaskyňu a osviežovali sa na bazéne. Nechýbali ani večerné aktivity, záznamníky, kvízy a galavečer, počas ktorého účastníci prezentovali ako ich krajiny slovenčina spája. Boli to neopakovateľné dni naplnené mnohými kreatívnymi úlohami. Spájajúcim prvkom pre všetkých účastníkov bol slovenský jazyk, ktorý si popri všetkých aktivitách a aj mimo nich precvičili. Účastníci tábora sa mohli spoľahnúť aj na prívetivý prístup animátorov, s ktorými dianie v tábore bolo plné zaujímavých prekvapení.

V tábore deti sprevádzala slečna Viktória Radecka, ktorej patrí poďakovanie za trpezlivosť, ústretovosť a starostlivosť o deti.

Pobyt sa mohol uskutočniť vďaka finančnej podpore Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, výbornému organizačno-programovému tímu Metodického Centra Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici pre Slovákov žijúcich v zahraničí a sprostredkujúcej krajanskej organizácií Spolku Slovákov v Poľsku.

Tábor na Slovensku uvoľnil v deťoch nové poklady tvorivej energie a nadchol ich pre aktívne zmysluplné trávenie voľného času, upevnil slovenčinu a zanechal v nich radosť zo stretnutí s ďalšími Slovákmi v zahraničí. ■

Tábor v srdci Vysokých Tatier

autor | Agáta Jendžejčíková

foto | Ela Góra-Brzegowska, AVM

Letné tábory na Slovensku sa tešia obľube žiakov navštevujúcich vyučovanie slovenského jazyka na základných školách na Spiši i Orave. S radosťou sa na nich zúčastňujú a spoznávajú zákutia Slovenska. Na dobrodružstvo v táboroch na Slovensku sa žiaci tešia už v priebehu školského roka a živo sa o to zaujímajú. Vyzvedajú sa od svojich učiteľov slovenského jazyka o možnostiach nástupu do tábora. V polovici júla boli v tábore v Tatranských Matliaroch kacvínski a jurgovskí žiaci, ktorým sa vo Vysokých Tatrách zapáčilo.

Deti s netrpezlivosťou a nadšením čakali na blížiace sa prázdninové dobrodružstvo v tábore na Slovensku. V deň odchodu do tábora sa nikto neoneskoril a každý bol pripravený podniknúť objavnú cestu za novými zážitkami v krásnom prírodnom prostredí národného parku Vysoké Tatry. Hotel Atlas sa stal základňou táborového diania počas pobytu žiakov na Slovensku. Jeho okolie ponúklo deťom športové i umelecké možnosti trávenia času. Nebolo ani chvíľky, aby sa nudili, pretože vždy sa dialo niečo zaujímavé. Po príchode sa zoznámili s ďalšími deťmi, ktoré pricestovali do tábora z iných krajín a spojila ich slovenčina a komunikácia v nej. Heslo tábora znelo Srdcom Slovák. V tomto duchu sa niesli aj viaceré kreatívne i športové aktivity spojené so starou vlasťou, jej peknými zákutiami, kultúrou, zvykmi a slovnou zásobou.

Každý deň začínali veselou rozcvičkou vonku. Mali veľa zaujímavých aktivít a tvorivosť i nadšenie pri ich realizácií nemalo konca. Vládla radosť, smiech a dobrá nálada, s ktorou sa cítili výborne. Okrem tvorivých aktivít v areály táboroviska, mali vychádzky do blízkej i vzdialenejšej prírody, kde spoznávali krásu slovenských hôr. Boli tiež účastníkmi splavovania rieky Dunajec. Nadobudli vedomie o mnohých pamiatkach i zaujímavostiach Slovenska, naučili sa viaceré slovenské pesničky a napokon si odniesli nezabudnuteľné spomienky na tábor, spoluúčastníkov tábora, s ktorými spoločne skrížili nakrátko svoj osud. Medzinárodný tábor pre krajanské deti utužil pocit národnej hrdosti k Slovensku a poskytol prepojenie so slovenskými tradíciami, kultúrou, jazykom a prírodným bohatstvom Slovenska.

Za dobre zorganizovaný čas, neopakovateľné čaro pobytu a super zážitky ďakujú žiaci sprevádzajúcej pani Ele, animátorom z tábora, Akadémii vzdelávania z Martina, Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí a samozrejme Spolku Slovákov v Poľsku za podporu pri zadovažovaní krásnych poznávaco-vzdelávacích návštev na Slovensku pre žiakov. Slová vďaky žiaci vyslovujú aj svojim učiteľkám slovenského jazyka za pomoc pri registrácii a sprostredkovaní informácií o tábore.

Žiaci sa vrátili domov s novými skúsenosťami a prázdninové dobrodružstvo zanechalo v nich spomienky navždy. Zvýšili si svoje jazykové schopnosti zo slovenského jazyka a nadviazali nové kamarátstva. ■

eprasa.pl ca5cf047b5

Vatra zvrchovanosti

Kysucká obec Stará Bystrica si aj tento rok pripomenula významný okamih moderných slovenských dejín – prijatie Deklarácie Slovenskej národnej rady o zvrchovanosti Slovenskej republiky. Tohtoročný program ponúkol návštevníkom spojenie tradícií, kultúry a pripomenutia udalostí, ktoré pred viac ako tromi desaťročiami významne ovplyvnili ďalšie smerovanie Slovenska. Oslavy sa začali popoludňajším programom pre deti a pokračovali vystúpeniami

folklórnych a umeleckých kolektívov. Súčasťou večerného programu bolo slávnostné vztýčenie slovenských vlajok a príhovory hostí. Symbolickým vrcholom celého podujatia bolo zapálenie Vatry zvrchovanosti. Medzi pozvanými hosťami bol v tomto roku aj generálny tajomník Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomír Molitoris. (mm-m, foto: FB Stará Bystrica – obec so Slovenským orlojom)

Prezident Spojených arabských emirátov na Slovensku

Dňa 29. júla navštívil Slovenskú republiku prezident Spojených arabských emirátov šejk Mohamed bin Zájed Al Nahján. V Bratislave rokoval s predsedom vlády SR Robertom Ficom o prehĺbení hospodárskej spolupráce, príprave nových spoločných projektov a o možnostiach spolupráce v oblasti dopravy, investícií i poľnohospodárstva. Súčasťou rokovania boli aj otázky medzinárodnej bezpečnosti a aktuálnej situácie na Blízkom východe. (mm-m, foto: Úrad vlády SR)

Slovenský prezident v Číne

Prezident Slovenskej republiky Peter Pellegrini navštívil v dňoch 26. až 29. júla na pozvanie čínskeho prezidenta Si Ťin-pchinga Čínsku ľudovú republiku. V priebehu troch dní sa stretol so svojim náprotivkom, ako aj predsedom čínskej vlády Li Čchiangom a predsedom Stáleho výboru Celočínskeho zhromaždenia ľudových zástupcov Čao Le-ťim. Navštívil tiež viacero firiem zameraných najmä na moderné technológie v oblasti robotiky a umelej inteligencie. Hlavnými témami rokovaní s najvyššími predstaviteľmi ČĽR boli rozvoj slovensko-čínskych vzťahov, hospodárska spolupráca, investície, moderné technológie, veda a výskum, umelá inteligencia, ako aj lepšie podmienky pre slovenské firmy na čínskom trhu, či nové čínske investície na Slovensku. Samostatná časť rokovaní bola venovaná vzťahom medzi Európskou úniou a Čínou. (mm-m, foto: FB Peter Pellegrini)

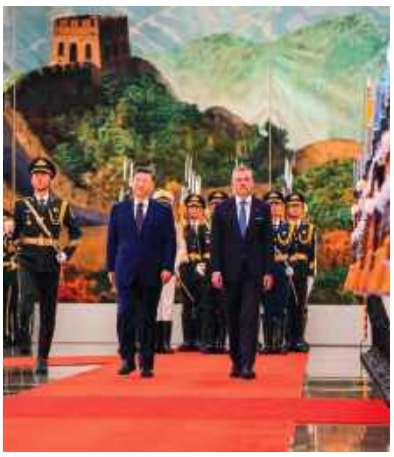

Krajanský festival v Martine

Martin sa na prelome júla a augusta stal miestom, kde sa stretli Slováci z celého sveta. Druhý ročník Medzinárodného krajanského festivalu, ktorý sa uskutočnil od 30. júla do 2. augusta v areáli sídelnej budovy Matice slovenskej, ponúkol návštevníkom besedy, folklór, hudbu, tradície, ale aj priestor na osobné stretnutia a rozhovory. Najvýraznejšími momentmi festivalu boli programy venované priamo krajanom, a to diskusia so Slovákmi zo Srbska, Veľkej Británie, Chorvátska, Maďarska a Českej republiky pod moderátorskou taktovkou riaditeľky Vydavateľstva Matice slo-

venskej I. Majerikovej, či galaprogram, v ktorom vystúpili slovenské umelecké zoskupenia z uvedených krajín. Súčasťou podujatia boli aj ďalšie besedy, koncerty a sprievodné aktivity venované tradičným remeslám i slovenskému kultúrnemu dedičstvu. Medzinárodný krajanský festival ukázal, že slovenský svet sa nekončí na hraniciach Slovenska, ale vďaka krajanom slovenský jazyk a kultúra prežívajú aj stovky kilometrov od domoviny. (mm-m)

Obnova slovenských hradov

V rámci projektu *Ľudia a hrady – krok k sociálnej ekonomike II* pokračuje na Slovensku záchrana tridsiatich hradov a štyroch ďalších národných kultúrnych pamiatok, do ktorých obnovy smeruje v tomto roku viac ako šesť miliónov

eprasa.pl ca5cf047b5

eur. Obnova prebieha od apríla do októbra 2026 a prináša takmer 500 pracovných miest. Práce zahŕňajú konzervovanie a stabilizáciu historických múrov, odstraňovanie náletovej vegetácie či ďalšie zásahy potrebné na to, aby sa vzácne pamiatky ďalej neznehodnocovali. Slovensko má pritom desiatky hradných zrúcanín, ktoré sú odkázané na postupnú obnovu. Skúsenosti z predchádzajúcich rokov ukazujú, že práca na pamiatkach môže prinášať nové príležitosti pre regióny a podporovať cestovný ruch. Cieľom projektu je zachrániť čo najviac z historického dedičstva Slovenska a zároveň dať ľuďom prácu priamo v regiónoch, kde žijú. (mm-m)

Cesta na Rainerku je opätovne otvorená

Od 1. augusta je jedna z najvyťaženejších trás vo Vysokých Tatrách – obľúbený chodník z Hrebienka k Rainerovej chate – po rozsiahlej oprave znovu v plnej prevádzke. Práce na poškodenom úseku sa podarilo dokončiť o mesiac skôr, ako sa pôvodne plánovalo. Pri obnove pribudla oceľová bariéra a ďalšie stabilizačné opatrenia, ktoré majú

zvýšiť bezpečnosť turistov aj horských záchranárov. Obnovená trasa má význam nielen pre tisíce turistov, ale aj pre zásobovanie tatranských chát, činnosť Horskej záchrannej služby a ochranu lesa. (mm-m)

Najvyššia teplota v strednej Európe bola nameraná na Slovensku

Na prelome júla a augusta Slovensko i celá Európa zažívali ďalšiu výraznú vlnu horúčav a na viacerých miestach opätovne padali teplotné rekordy. Nový absolútny slovenský teplotný rekord a zároveň najvyššia zaznamenaná teplota v histórii meraní v strednej Európe, a to 42,2 stupňa Celzia, bola nameraná v Dolných Plachtinciach v okrese Veľký Krtíš. (mm-m)

Dunaj odhalil svoje tajomstvá

Mimoriadne nízka hladina Dunaja, spôsobená dlhotrvajúcim suchom a vysokými teplotami, priniesla okrem komplikácií pre lodnú dopravu aj nezvyčajné odhalenia. Ustupujúca voda odkryla miesta, ktoré sú za bežných okolností ukryté pod hladinou, vrátane historických objektov a pozostatkov z obdobia druhej svetovej vojny. Pri obci Virt v okrese Komárno sa „vynorila“ približne 700-kilogramová britská letecká námorná mína (na obrázku). Ide o najväčšiu bombu, aká bola doposiaľ na území Slovenska nájdená. Nález bol po identifikácii následne bezpečne zlikvidovaný policajnými pyrotechnikmi v spolupráci s ďalšími zložkami. Ďalší pozoruhodný objav priniesol pokles hladiny pri Medveďove, kde sa z vody „vynorila“ časť vraku vojnového plavidla Wotan. Loď, ktorá sa počas druhej svetovej vojny podieľala na odmínovaní Dunaja, sa potopila v septembri 1944 po náraze na riečnu mínu. (mm-m)

Na brehu krvavej rieky

Takýto názov nesie tretí diel memoárov Mila Urbana, ktorý zachytáva obdobie medzi rozpadom I. ČSR a komunistickým prevratom v roku 1948, kedy sa osobný život autora, jeho rodiny i literárna kariéra ocitli pod tlakom veľkých dejinných udalostí. Je strhujúcou, takmer reportážnou kronikou doby, ktorá plasticky zachytáva desiatky rokov spoločenského a politického vývoja, pričom na jej stránkach ožívajú portréty reálnych osobností, ktoré hýbali vtedajším kultúrnym a politickým svetom. Na pozadí veľkých dejinných zlomov však umelec ponúka aj hlboko ľudský, intímny pohľad na seba samého ako manžela i otca a zároveň otvorene hovorí o pôsobení na poste hlavného redaktora prorežimného časopisu, dramatickej emigrácii, zatknutí, odsúdení ľudovým súdom, vynesení trestu verejného pokarhania a zákaze publikovania. Publikácia vychádza vo Vydavateľstve Matice slovenskej, pričom na jej grafickom spracovaní sa podieľalo aj Vydavateľstvo a tlačiareň Spolku Slovákov v Poľsku. Slávnostne uvedená do života bude 29. augusta 2026 počas VII. Národného výstupu na Babiu horu v Hájovni na Rovniach. (mm-m)

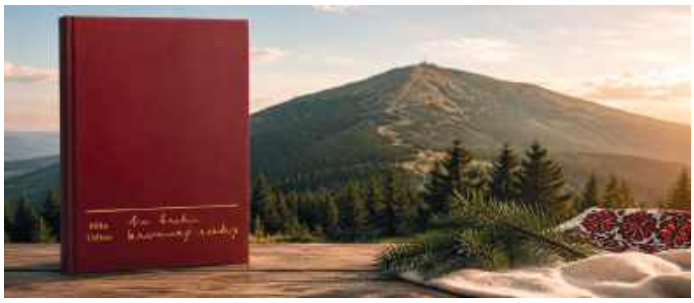

eprasa.pl ca5cf047b5

Laura KADÁK

Vinohrad

Eva si pritisla ruku na prsia a sťažka sa nadýchla. Srdce sa jej trepotalo ako vtáča, okolo ktorého sa sťahovala klietka z rebier. Stávalo sa jej to čoraz častejšie.

Začalo to pred rokmi. Vždy, keď sa poriadne narobila, telo sa na protest vzoprelo. Dnes jej na to stačila iba cesta do obchodu.

Sieťovku s nákupom si preložila z ľavej ruky do pravej a počkala, kým sa jej polepší. Protivila sa jej tá slabosť. Celý život vládala, práca ju šľachtila a na sťažovanie sa či na sebaľútosť nikdy nebol čas. Teraz by sa čas našiel, no radšej sa prepadne, ako by sa mala začať ľutovať.

Veľa sa toho zmenilo. V predzáhradke nič nekvitlo, auto, ktorým jazdili na vinicu, bolo predané a ku schodom, ktoré viedli k vstupným dverám domu, pribudlo zábradlie. Bez neho by sa už neodvážila zostupovať dolu schodmi, najmä keď namrzli.

Unavená z nákupu sa došuchtala do domu. Odložila potraviny a narcisy vložila do vázy. Neboli ani zďaleka také krásne ako tie, ktoré jej voľakedy rástli v záhrade. V časoch, keď ešte mala dosť síl sa o ne starať, bývali jej pýchou. Teraz sa musela uspokojiť s tými z obchodu.

Zaliala si čaj a vázu postavila na stolík do obývačky. Miestnosť bola odrazom jej života. Ozdobné šálky, knihy, fotky detí, vnúčat, pravnúčat a suveníry z ciest. Z čias, keď ešte hravo prešla kilometre i v sparnom počasí. Aj v Egypte si myslela, že zhynie od tepla a od únavy, a to nebola ani z polovice taká znavená ako teraz po obyčajnom nákupe. Vtedy mala srdce ešte v poriadku. Dnes už bolo zlomené a ani pravá chlopňa nefungovala tak, ako by mala.

Do hrnčeka s lipovým čajom si pridala lyžičku medu, usadila sa do kresla a vzala do ruky rámik s jej najmilšou fotkou. Usmievala sa, manžel ju objímal okolo pliec a za nimi sa vypínala malá chatka. Boli takí mladí, keď vinicu zdedili. Tak veľa sa tam narobili, tak veľa sa tam nasmiali. Spolu.

Zahľadela sa na muža v montérkach a károvanej košeli. Toľko ho musela napomínať, bol už raz taký. Huba mu šla skôr než chochmes. Neznášala to. Čo by teraz dala za jednu z tých jeho nepatričných poznámok? Znovu vidieť iskričky v jeho očiach, ktoré nemizli ani vtedy, keď ochorel.

Zapadajúce slnko zalialo okná a pomedzi listy fikusov sa natiahlo k jej tvári. Usmiala sa. I jej slnko raz zapadne. Naposledy. Možno je už pripravená, telo ju už dávno zrádzalo a predstava, že jej spomienky znova ožijú, ju lákala viac, než by si chcela priznať.

Na tele jej naskákali zimomriavky. Pokrútila hlavou a zababušila sa do deky. Nebolo správne takto zmýšľať. Očami previnilo zablúdila k fotografii piatich vyškerených tvárí. Má tu predsa pre koho žiť. A dávne spomienky jej nik nevezme.

*

„Dano, veď nie je ešte ani šesť!“ skríkla, keď ho nachytala, ako v pivnici koštuje minuloročné červené. Zemitá vôňa i chlad sa jej zahryzli do tela hneď, ako zišla kamennými schodmi do pivničky zaplnenej dubovými sudmi.

„Sľúbil som Martinovi, že mu vezmem k obedu,“ zazubil sa a znovu ponoril tekvičku do suda. Naplnil dve fľašky i pohár na stopke a ihneď ho i do polovice vypil. Daniel vždy vravieval, že pohár vína pasuje ku každej udalosti, aká sa v živote udeje. Tie šťastné sa stanú šťastlivejšie a tie ťažké znesiteľnejšie.

„Martinovi? Veď ten piť nemôže, má vysoký tlak!“ nedávalo to zmysel, Martin prestal piť pred rokmi po tom, čo ho lekári vystrašili zlými výsledkami krvných testov.

„Trocha vínka nikomu neublíži, hlavne toho nášho!“ mávol Daniel rukou a vložil fľaše do prúteného koša. Plietla ho ešte jeho babka. Roky ho používali na vinici, kým doň vnúčence nenaložili kamene a on sa nezlámal.

„Poď, začneme strihať. Je najvyšší čas.“

Vinica bola ešte v pološere a v tráve pod nohami sa ligotala rosa. Evin krok bol ľahký, žiadna ťažoba v lýtkach ani na hrudi.

„Danko a zvládneme to sami? Nemali sme zavolať Andrejku s deťmi, aby nám trochu pomohli?“ Napriek ľahkosti zapochybovala.

„Spolu zvládneme všetko.“ Daniel ju objal okolo pliec ako pred rokmi presne na tomto mieste. Usmiala

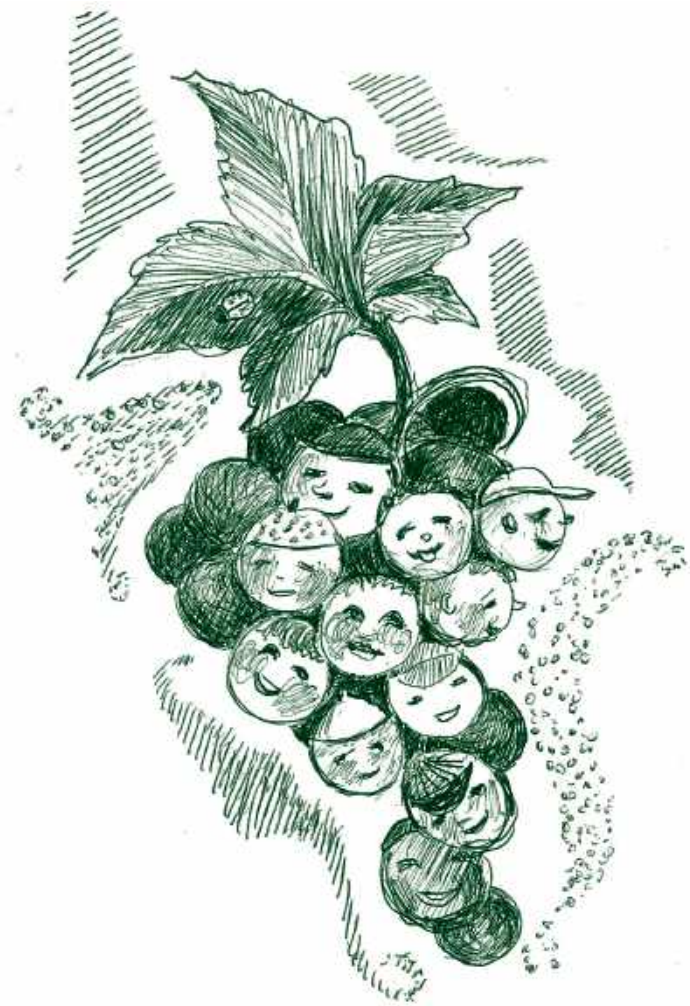

eprasa.pl ca5cf047b5

Foto: zdroj internet

sa naňho. Vtedy boli svoji sotva dva roky, nakoniec oslávili i zlatú svadbu.

Slnko sa vydralo spoza kopca a zalialo vinohrad. Eva s láskou pozrela na rady viniča, ktorý sa dôkladne ovíjal o drôty. Niečo jej však nesedelo. Viniče boli na správnom mieste i jabloň bola rovnaká, ale ranné slnko dopadalo na kopec z nesprávnej strany.

„Je to...“ začala a zadívala sa na východ, kde bola obloha zatiaľ najtmavšia.

„ ... naopak,“ prisvedčil Daniel a pevnejšie si ju pritisol.

Eva sa zmätene zahľadela na manžela, vinohrad i chatku. Svetlo nebolo jediné, čo bolo inak. Chatka bola prerobená, nanovo obitá drevom a strecha opravená. Pod oknami kvitli jej povestné narcisy a ešte aj okenice boli namaľované na zeleno, ako si to vždy priala.

„Tak takto sa zabávaš, kým sa ja v tom opačnom svete trápim?“ Vinicu predsa predali a Daniel sa päťdesiateho tretieho výročia nedožil.

„Kým sem prídeš, bude to hotové,“ ubezpečil ju a namiesto k vinohradu ju viedol k bránke. Ešte nechcela odísť.

„Ja... Nie je to také zlé,“ opravila sa. Chcela mu povedať niečo pekné, nie sťažnosti. „Teda, srdce mi robí problémy... Ale pravnúčence, tie mi robia radosť! Je ich päť a keby si len vedel, akí sú to beťári.“

Danielovi v očiach zahrali iskričky a prikyvoval, akoby si to vedel živo predstaviť.

„Povieš mi o nich. Nabudúce.“

*

Eva otvorila oči. Deka jej skĺzla z kolien a srdce jej stislo. Tentoraz nie bolestivo. Zlatisté lúče zapadajúceho slnka boli preč. Rovnako i vinica s láskou jej života.

Ticho v obývačke narušila melódia z nástenných hodín. S Danielom ich kúpili v Juhoslávii. Zasekli sa, keď zomrel a odvtedy ich nemal kto opraviť.

Vstala a podišla k hodinám. Minútová ručička si smelo tikala naprieč ciferníkom. Načiahla sa k nim a pohladila ich drevený rám.

Daniel tu bol a vedela, kde na ňu čaká.

KADAK, L..: Vinohrad. In: *Mladá slovenská poviedka 2025. Zborník literárnych prác celoštátnej súťaže mladých autorov*. Dolný Kubín : Oravské kultúrne stredisko, 2025, s. 48-50.

eprasa.pl ca5cf047b5

Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

Prezentácia výstavy držiteľov ocenení z prestížneho medzinárodného projektu

V priestoroch známej varšavskej ,,Biblioteky na Koszykowej", ktorá je ústrednou knižnicou Mazowieckeho vojvodstva, sa 8. júla 2026 uskutočnila vernisáž výstavy držiteľov ocenení v rámci jubilejného „30. bienále ilustrácií Bratislava 2025" (BIB). Výstavu otvorili dlhoročná riaditeľka Múzea detskej knihy vo Varšave Ewa Gruda a riaditeľ SI Varšava Milan Novotný, ktorý vo svojom príhovore o. i. pripomenul dlhodobú tradíciu BIB (koná sa každé dva roky od roku 1967, pričom medzi jeho zakladateľmi boli aj významní slovenskí umelci Albín Brunovský a Miroslav Cipár) a vysokú medzinárodnú prestíž tohto podujatia, organizovaného Medzinárodným domom umenia pre deti v Bratislave BIBIANA, pod záštitou UNESCO a Medzinárodnej únie pre detskú knihu (IBBY), s podporou Ministerstva kultúry SR. V rámci doterajšej bohatej histórie BIB svoju tvorbu prezentovalo celkovo 9 313 ilustrátorov zo 116 krajín, so 72 603 originálmi ilustrácií z takmer 11 000 kníh pre deti a mládež. (Ľudmila Miller)

Bratislava Hot Serenaders po roku opäť úspešne koncertovali vo Varšave

Vo štvrtok 9. júla 2026 sa v priestoroch Centra kultúry mestskej časti Wawer vo Varšave uskutočnil koncert slovenského orchestra Bratislava Hot Serenaders (BHS). BHS, ktorý sa od roku 1991 špecializuje na jazzovú hudbu 20. a 30. rokov uplynulého storočia, tvorí pätnásť hudobníkov, dámske vokálne trio Serenaders Sisters a spevák Miloš Stančík. BHS patrí medzi európsku špičku v autentickej interpretácii jazzovej hudby príslušného obdobia, čoho dôkazom sú ocenenia z mnohých medzinárodných festivalov a viacero úspešných umeleckých turné v zahraničí. ,,Klasické" skladby amerických skladateľov, ale i viaceré

šlágre Gejzu Dusíka a Karola Elberta, ako aj dve populárne poľské piesne z daného obdobia, sa stretli s mimoriadne pozitívnym ohlasom varšavského publika v zaplnenej koncertnej sále s dlhým záverečným aplauzom. Koncert BHS v poľskom hlavnom meste, na základe úspešnej minuloročnej spolupráce zabezpečil manažér orchestra v spolupráci so Slovenským inštitútom vo Varšave a Centrom kultúry m.č. Wawer. (Monika Kalinowska)

Pútavá prednáška o Pole Negri - hviezde nemého filmu slovensko-poľského pôvodu

V piatok 17. júla 2026 sa v zaplnenej galérii Slovenského inštitútu vo Varšave uskutočnila prednáška Dorety Lancuckej pod názvom ,,Pola Negri – hviezda nemého filmu so slovensko-poľskými koreňmi". Zakladateľka Združenia P. Negri v Lipne (rodné mesto Apolónie Chalupec, dcéry Eleonory Kielczewskej a Juraja Chalupca z kysuckej obce Nesluša) v zaujímavej prednáške, doplnenej obsahovo i graficky pútavou multimediálnou prezentáciou, obsahujúcou vzácne archívne dokumenty, ako aj úryvky filmovej tvorby, predstavila pestrý životný i umelecký príbeh prvej hviezdy ,,nemej éry" Hollywoodu s ,,európskym" pôvodom. Podujatie sa stretlo s mimoriadnym záujmom varšavskej odbornej i laickej verejnosti. (Ľudmila Miller)

Letný kurz slovenského jazyka pre začiatočníkov v SI Varšava

V Slovenskom inštitúte vo Varšave bol v piatok 24. júla 2026 oficiálne ukončený letný intenzívny kurz slovenského jazyka pre začiatočníkov. Počas jednotlivých vyučovacích hodín sa jeho účastníci oboznámili so základmi slovenčiny, ale aj s množstvom informácií o slovenskej histórii, kultúre, tradíciách i prírodnom bohatstve. Okrem výučby jazyka mali záujemcovia možnosť pozrieť si slovenské filmy, vypočuť slovenské piesne, využiť knižnicu inštitútu a absolvovať komentovanú prehliadku aktuálne prezentovanej výstavy umeleckých šperkov. (Monika Kalinowska)

eprasa.pl ca5cf047b5

(zdroj: www.pixabay.com)

Zápisník včelára – august

autor | Inga Majeriková

August patrí k najdôležitejším mesiacom včelárskeho roka. Práve v týchto sparných dňoch sa totiž rozhoduje o tom, či sa včelstvo dožije jari pri plnej sile. Kým iní si užívajú dovolenkové slasti, včelára čaká fyzicky náročné obdobie. Každá chyba, ktorej sa dopustí, každá zanedbaná povinnosť sa mu môže na jar kruto vypomstiť v podobe prázdnych úľov. V priebehu augusta sú už lúky pokosené a vyschnuté, nektáru je ako šafránu a nastáva beznáškové obdobie. Včely si začínajú šetriť energiu a strážiť zásoby. Životný cyklus letných krátkovekých včiel, ktoré sa dožívajú v priemere 6-8 týždňov, sa pomaly končí. Neustálym lietaním si opotrebovali krídelká a pri spracovaní nektáru sa doslova upracovali na smrť. Matka preto začína klásť vajíčka, z ktorých sa vyvinú dlhoveké zimné včely, ktoré budú žiť 6-8 mesiacov. Ich úlohou bude vytvoriť zimný chumáč, chrániť kráľovnú a udržiavať stabilnú teplotu v úli.

Práce na včelnici

Prakticky hneď po vytočení medu by mal včelár zredukovať životný priestor včelstva, t. j. odstrániť nadstavky, ktoré slúžili na zber medu a zúžiť letáče, aby predišiel rabovke. Musí vytriediť staré čierne plásty a do stredu plodiska umiestniť čisté, svetlohnedé, aby matka mala ideálne prostredie na kladenie vajíčok. Keďže príroda už neposkytuje dostatok potravy, musí včelár zasiahnuť, aby matka neprestala plodovať. V prvej polovici mesiaca môže začať včielkam podávať menšie dávky redšieho cukrového sirupu v pomere 1:1 (voda : cukor). U obyvateliek úľa tak navodí pocit, že znáška pokračuje a matka môže pokračovať v plodovaní. Okolo 15. augusta je už vhodné začať s prikrmovaním, t. j. s rýchlym prísunom zásob na zimu. Ideálne sú väčšie dávky hustejšieho sirupu v pomere 2 : 3 (voda : cukor) alebo cukrovo-medové cesto. Keďže spracovanie cukrového sirupu, pri ktorom sa odparuje voda a štiepia sa zložité cukry pomocou enzýmov je pre včely namáhavá fyzická práca, mali by ju vykonať letné včely, ktoré i tak zahynú. Nesmieme zabúdať na to, že kŕmenie vykonávame až podvečer, po prelete včiel. Dávame pozor, aby sme sirup zbytočne nerozliali v okolí úľa, čím by sme mohli pozvať na hostinu iné hladné včely a vyvolať rabovku. V augustových horúčavách musíme vykonávať pravidelnú údržbu a dopĺňanie napájadiel, nakoľko voda je potrebná, okrem iného, na riedenie zásob a chladenie plodu. V tomto mesiaci je dôležité aj naďalej pokračovať v boji proti klieštikovi a v monitorovaní jeho spadu na podmetovej podložke.

Práce mimo včelnice

Prázdne drevené rámiky po vyrezaní pôvodného diela dôkladne oškrabeme a následne tepelne dezinfikujeme plameňom plynového horáka, čo zaručí likvidáciu patogénov bez použitia agresívnej chémie. Zdravé a čisté plásty nastohujeme do skrine. Pred vijačkou ich ochránime buď pravidelným sírením oxidom siričitým alebo ekologickým biologickým postrekom s obsahom prospešných baktérií. Zo stien a rámikov úľov zoškrabaný surový propolis očistíme ponorením do studenej vody, osušíme a následne lúhujeme v koncentrovanom alkohole, čím si pripravíme liečivú tinktúru. Vytočený med, ktorý sme nechali niekoľko dní sedimentovať a prirodzene čiriť vo veľkoobjemových nádobách, pričom sme z jeho hladiny pravidelne stierali vystúpenú penu, peľové zrná a voskové mikročiastočky, čím sme hotový produkt zbavili nečistôt a účinne ho ochránili pred predčasným kvasením, naplníme do sterilných sklenených pohárov. ■

Viete, že...

na Prešovskej univerzite v Prešove sa od roku 2021 vyučuje predmet Včelárstvo, ktorý je určený pre študentov viacerých študijných odborov? Po jeho absolvovaní študent získa poznatky o ekologickom význame včiel a ostatných opeľovačov a ich nezastupiteľnom mieste v zachovaní biodiverzity. Pochopí interakčné vzťahy medzi včelstvom a vonkajším prostredím. Je schopný prakticky zvládnuť základy včelárenia a produkcie včelích produktov. Školské úle sa nachádzajú priamo v univerzitnom areáli a stará sa o nich univerzitný včelmajster Stanislav Kowalski, ktorý sa živí predovšetkým ako súdny prekladateľ so zameraním na taliansky a poľský jazyk. Okrem starostlivosti o univerzitnú včelnicu sa včelmajster venuje aj práci v Komunitnej včelej záhrade so včelnicou, ktorú založil v okolí prešovskej Františkánskej bašty.

V univerzitnej včelnici sa nachádza aj úľ, ktorý slovinský veľvyslanec venoval prezidentke SR Zuzane Čaputovej

eprasa.pl ca5cf047b5

Tribšania za oceánom

autor | Mária Kačmarčíková, Milica Majeriková-Molitoris

Vysťahovalectvo za lepším životom do Ameriky bolo na Zamagurí prítomné už od konca 19. storočia. Severospišská obec Tribš nebola v tomto výnimkou, pričom „za Veľkú mláku" odtiaľ odišli stovky obyvateľov, z ktorých sa viacerí už nevrátili.

Medzi nimi bola aj veľká časť rodiny Kovalčíkovcov, z ktorých v Tribši ostala len členka Ústredného výboru Spolku Slovákov v Poľsku a dlhoročná učiteľka slovenského jazyka Mária Kačmarčíková.

Rodinné oslavy sú však príležitosťou, aby sa členovia rodiny stretli, hoc žijú aj na druhom konci sveta. A keďže Margita Kovalčíková oslavovala v Toronte krásnych 88 rokov, Pavol Kačmarčík v Chicagu šesťdesiatku a Monika Kačmarčíková začínala v tom istom americkom meste novú etapu svojho života sobášom, pricestovala na tieto rodinné oslavy široká rodina z Tribša, Čiech i Slovenska.

Pri tejto príležitosti mali možnosť vzhliadnuť známe mestá i miesta ako Chicago, kde svojho času emigrovalo množstvo Slovákov, a v ňom jeden z najznámejších mrakodrapov Willis Tower, ktorý je vysoký 442 metrov. Vo Wisconsine sa prešli po najväčšom meste Milwaukee, kde navštívili miestne múzeum techniky, jazero Michigan i typické kaňony vytvorené riekou v pieskovcových skalách. Nechýbala ani prechádzka po New Yorku a nočná prehliadka Manhattanu, Broadwaya, či svetoznámej Sochy slobody. Vyskúšali si tiež atmosféru v kasínach Atlantic City, pričom na hranici USA a Kanady mali možnosť obdivovať unikátne Niagarské vodopády.

V kanadskom Toronte sa stretli s ďalšími príbuznými a nenechali si ujsť ani možnosť navštíviť ikonickú 553 metrov vysokú vežu s panoramatickým výhľadom na mesto i jazero Ontario.

Po niekoľkých týždňoch plných rodinných stretnutí a nezabudnuteľných zážitkov s ľuďmi, ktorých spájajú spoločné spomienky a pôvod, sa vrátili späť do Chicaga a domov. A hoci rodinu delia tisíce kilometrov a desaťročia odlúčenia, rodinné puto medzi nimi zostáva stále živé. ■

eprasa.pl ca5cf047b5

Blahoželáme

Drahá mamička,

k Tvojmu krásnemu jubileu, prinášame Ti kyticu vďaky a úcty vrelú. Šesťdesiat rokov si náš svet rozjasňovala, svojou láskou a dobrotou si nás vždy hriala. Nech dobrý Boh Tvoje kroky stále sprevádza, nech sa v Tvojom živote len pokoj nachádza. Panna Mária nech Ťa pod svojím plášťom chráni, nech bdie nad Tebou a vypočuje Tvoje priania.

Prajeme Ti zdravie, ktoré je darom najväčším, nech každý Tvoj deň je naplnený niečím pekným. Nech Ťa Božia milosť sprevádza každú hodinu, za všetko, čo robíš pre nás – pre celú rodinu. S láskou a vďakou v tento slávnostný deň, prajú Tvoje deti, vnúčatá a manžel.

Narodeninový vinš zasiela krajanke **Helene Turkotovej** z **Fridmana**, ktorá 1. augusta oslávila svoje vzácne 60. narodeniny, manžel, deti a vnúčatá.

***

Milý otec, dedo a pradedo,

všetko najlepšie k 85. narodeninám!

Ste výnimočný človek – láskavý, dobrosrdečný a spoľahlivý. Mnohým ste boli oporou v ťažkých chvíľach, vedeli ste poradiť aj povzbudiť. Vaša prítomnosť prináša pokoj a pohodu. Roky sú vaším bohatstvom – odrážajú vašu múdrosť, nadhľad aj životný šarm. Prajeme vám ešte veľa rokov naplnených radosťou, božím požehnaním – a nech ste stále medzi nami!

Gratuláciu k narodeninám zasielajú krajanovi **Karolovi Bednarčíkovi z Novej Belej**, ktorý 3. augusta oslávil významné životné jubileum 85 rokov života, deti s rodinami, vnúčatá, pravnúčatá a ostatná rodina.

***

Milí jubilanti Agata a Vojtech,
prajeme Vám všetko,
čo môžeme Vám priať,
nech máte svoju lásku
vždy komu dať
a nech Vás má niekto veľmi rád.
Prajeme Vám rozum,
čo v núdzi poradí,
ruku, čo v žiali pohladí
a hlavne zdravie,
nech Vás nikdy nezradí.
Panna Mária nech Vás opatruje
a mnohé šťastné roky vyprosuje!

Blahoprianie k narodeninám zasielajú krajanom **Agate a Vojtechovi Rusnakovým z Jurgova**, ktorí oslávili 40. narodeniny – 3. júla Vojtech a 9. júla Agata – rodičia, dcéry Ula, Anička, Marienka a Veronika, sestra Zuzanna s rodinou a sestra Marta.

***

Veľa ďalších rokov,
veľa šťastných krokov,
veľa dobrých vecí,
želáme Ti všetci!

Prianie k narodeninám zasielajú slečne **Darii Klukošovskej z Novej Belej**, ktorá 3. augusta oslávila 14. narodeniny, krstný otec s rodinou, starí rodičia, rodičia, súrodenci a ostatná rodina.

***

Nech Vám Váš chlapček Janko
prinesie veľa radosti a šťastných chvíľ,
nech je zdravý a rastie ako z vody.
Blahoželáme k narodeniu dieťatka.

Srdečnú gratuláciu k narodeniu dieťaťa zasiela manželom Eve a Jackovi **Kačmarčíkovým** z Krempách, ktorým do rodiny pribudol 28. júla synček **Janko**, celá rodina. Nech im rastie ako z vody v zdraví a láske.

***

Milý Marcel, 17 rokov je to krásny vek plný snov a nových možností. Prajeme Ti veľa radosti, pekných zážitkov, úprimných úsmevov a šťastia. Ži naplno, snívaj vo veľkom a choď za svojimi cieľmi. Nech Ťa na Tvojej ceste sprevádzajú dobrí ľudia!

Narodeninový vinš zasielajú **Marcelovi Klukoszowskému z Chicaga**, ktorý 26. augusta oslávil 17. narodeniny, starí rodičia a ostatná rodina.

***

Milá oslávenkyňa Anna Bryjová,

pri príležitosti Vašich krásnych 90. narodenín Vám zo srdca prajeme pevné zdravie, veľa síl, trpezlivosti pri znášaní každodenných ťažkostí a neustálu ochranu Panny Márie. Nech Vás Boh požehnáva, napĺňa Vaše dni pokojom, láskou a radosťou a nech ste obklopená starostlivosťou a láskou svojich najdrahších.

S úctou a láskou Vám k Vášmu krásnemu jubileu blahoželajú Vaši synovia, rodina a známi.

Narodeninový vinš zasielajú krajanke **Anne Bryjovej z Jurgova**, ktorá nedávno oslávila vzácne jubileum 90 rokov života, synovia, rodina a známi.

***

eprasa.pl ca5cf047b5

Našim drahým rodičom Barbare a Mariánovi,
k zlatej svadbe dnes všetko dobré prajeme
a túto básničku Vám s láskou venujeme.
Pevné zdravie, lásky veľa,
všetko, čo si srdce želá.
Radosť z vnúčat, potešenie detí,
nech Vám slnko šťastia stále svieti.
Spolu ste zdieľali radosti i starosti,
spoločne prekonávali životné ťažkosti.
Nech Vám Pán Boh dopraje
ešte mnoho spoločných rokov,
plných lásky, zdravia a šťastných krokov.
Nech Vás Panna Mária vždy ochraňuje,
svojím pokojom, láskou a požehnaním obdaruje.
Ďakujeme za Vašu trpezlivosť,
ktorú ste s nami mali, za každý deň, keď ste pri nás stáli,
i za to, s akou láskou ste nás vychovávali.
S láskou a vďakou Vaše deti
s rodinami.

Blahoprianie k zlatej svadbe zasielajú krajanom manželom **Barbare a Mariánovi Šoltýsovcom z Jurgova**, ktorí nedávno oslávili 50. výročie sobáša, deti s rodinami.

***

Milí jubilanti Mária a Valent,
k 50. výročiu svadby Vám prajeme,
nech ste zdraví, šťastní.
Nech vášeň a láska sú stálymi hosťami
a život máte naplnený iba radosťami.

Blahoželanie k zlatej svadbe zasiela krstnému otcovi a tete **Márii a Valentovi Jerdonkovcom z Novej Belej**, ktorý nedávno oslávili 50. výročie sobáša, Artek s mamou.

***

Milý Šimon,
nech je dospelosť
plná dobrodružstiev,
dobrých ľudí a rozhodnutí,
ktoré nikdy nebudeš ľutovať
Prajeme Ti odvahu ísť
za svojimi snami,
Zdravie, ktoré bude slúžiť
a šťastie na ľudí,
ktorí budú pri Tebe
v dobrom aj zlom.

Do brán dospelosti vstúpil 29. júla krajan **Szymon Markovič z Krempách**, ktorému k jeho sviatku vrúcny vinš zasielajú rodičia, súrodenci, starí rodičia a ostatná rodina.

Slováci z Poľska v Detve

Druhý júlový víkend privítal nadšencov slovenského ľudového umenia v Detve pod Poľanou, kde sa konal 59. ročník Folklórnych slávnosti pod Poľanou a 11. ročník Krajanského dvora, ktorý organizačne zabezpečil Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Stretli sa tam Slováci z rozličných kútov sveta a priniesli spolu so sebou kus slovenského dedičstva, ktoré tradujú vo svojich nových domovinách.

Medzi nimi boli aj účastníci zo Spiša z Poľska – Niedzyckie Zazraki z Nedece, FS Hajduky z Vyšných Lápš a rodinná kapela Vojtasovcov z Jurgova, ktorí sa predstavili v rámci galaprogramu 51. Krajanskej nedele s finančnou podporou Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Program vyvrcholil v nedeľu na hlavnom amfiteátri s názvom Rodina. Pod taktovkou režisérky Katarínу Mosnákovej-Bagľašovej, predsedníčky OZ Cultura Inferior Terra – Kultúra Dolnej zeme sa v tematickom programe predstavili folklórne súbory a rodiny z Česka, Francúzska, Chorvátska, Maďarska, Poľska, Rumunska a Srbska. Scéna ukázala obrovskú súdržnosť slovenskej komunity bez ohľadu na to, kde dnes jej členovia žijú. Boli to nezabudnuteľné chvíle pre účastníkov a aj divákov. Účastníci ďakujú za ústretovosť vedeniu OZ Cultura Inferior Terra – Kultúra Dolnej zeme. (dm, foto: Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí)

eprasa.pl ca5cf047b5

ODIŠLA OD NÁS

Dňa 27. júla zomrela v Hornej Zubrici vo veku 93 rokov krajanka

LÝDIA MŠALOVÁ

Zosnulá bola aktívnou krajanskou činiteľkou, spoluzakladateľkou prvej celopoľskej organizácie Slovákov a Čechov v Poľsku, propagátorkou, dopisovateľkou a vernou čitateľkou časopisu Život, dlhoročnou učiteľkou slovenského jazyka a výtvarníčkou. Odišla od nás významná osobnosť slovenského národného hnutia v Poľsku. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulej vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

Ústredný výbor Spolku Slovákov v Poľsku
Redakcia Život
Obvodný výbor Spolku Slovákov na Orave
Obvodný výbor Spolku Slovákov na Spiši
MS SSP v Hornej Zubrici

Kde sú naše korene?

Pri pátraní po stopách predkov a tvorbe rodokmeňa sa Danka Dronzeková-Ľachová zo slovenskej Oravy spolu s otcom dostali do Vyšných Lápš. Ako sa ukázalo v priebehu výskumu ich predkovia pochádzali z tejto spišskej obce z rodiny Sołtys od Mynarki. Chceli si ich teda uctiť, a to nielen návštevou ich rodiska, rodiny, ale aj účasťou na slovenskej bohoslužbe, ako aj návštevou miestneho cintorína. Spojili sa zároveň s Dorotou Mošovou a dohodli si spoločné stretnutie v klubovni SSP. Do Vyšných Lápš prišli v spoločnosti fotografa, keďže ich snom bolo mať fotografie v dobových krojoch svojich predkov, ktoré im boli tam sprístupené. (dm)

Slovenské sv. omše v nedeľu a sviatky na Spiši a Orave

Nová Belá - farnosť sv. Kataríny Alexandrijskej o 11.00 hod.
Krempachy - farnosť sv. Martina o 10.30 hod.
Nedeca - farnosť sv. Bartolomeja o 7.30 hod.
Kacvín - farnosť Všetkých Svätých o 9.15 hod.
Jurgov - farnosť sv. Sebastiána o 11.00 hod.
Vyšné Lapše - farnosť sv. Petra a Pavla o 7.00 hod.
Jablonka - farnosť Premenenia Pána o 16.00 hod.
Spišská Stará Ves - farnosť Nanebovzatia Panny Márie o 8.00 a 11.00 hod.
Veľká Franková - farnosť sv. Mikuláša o 9.30 hod. a filiálka Malá Franková o 8.00 hod.
Ždiar - farnosť Navštívenia Panny Márie o 7.45 hod. a 9.30 hod., filiálka Tatranská Javorina - kostolík sv. Anny o 11.00 hod.
Trstená - farnosť sv. Martina o 7.00, 8.30 a 10.30 hod.
Bobrov - farnosť sv. Jakuba o 8.00 a 10.30 hod.

eprasa.pl ca5cf047b5

Milé deti, prázdniny sú v plnom prúde. Ako oddychujete? Svoje kresby nám pošlite do redakcie a jedného z vás odmeníme peknou slovenskou knihou. V júli sme odmenili Martynu Klukošovskú.

Spomienka na prázdniny

Oči mám privreté a myslím na leto,
na slnko, bazény, zážitkov hoc i sto.
Aquaparkov, toboganov vyskúšal som veľa,
svedkom sú mi moje plavky a na zadku diera.
Hora, lúky, lesy, kopce, všetky som ich zdolal,
zo Spišského hradu mame dokonca som volal.
V jaskyniach i zoologickej som už ako doma,
bobové dráhy, lanové centrá to je moja zóna.
Kopec zmrzliny, tony pizze, k tomu nejaká tá kola,
škoda len že mama kričí:
„Janko, škola volááá...“

Slovenské príslovia

Nechváľ deň pred večerom.

Na peniazoch čert sedí.

Daniel Hevier

Čo robí pán školník cez prázdniny

Niektorí žiaci si myslia, že školník je v škole preto, aby strážil školu. Predstavte si, že jedného dňa prídete do školy – a škola fuč! Cez noc ju niekto ukradol. To by žiaci neprežili!

Školník má plné ruky práce. Musí dávať pozor, aby školský zvonec načas zazvonil a načas odzvonil. Aby z telocvične neušli kozy a neobjedali zeleninu na školskom pozemku. Aby nevytiekli moria zo zemepisnej mapy. Aby vypchatá sova z prírodopisného kabinetu nerozťiahla krídla a neodletela. Ale ani to nie je všetko. Pán školník je náramne dôležitá osoba. Jeho musí počúvať dokonca aj pán riaditeľ. Ale len cez prázdniny...

V prvé tri dni cez prázdniny, keď ste vy už dávno zabudli, že niekedy jestvovala škola, učitelia ešte do nej chodia. Čo myslíte prečo? Robia inventúru, či im nechýbajú ypsilony a vybrané slová? Pchá! Učitelia sa vtedy učia. A vyučuje ich – áno, uhádli ste, sám pán školník!

Učí ich:

Šmýkať sa po zábradlí, našepkávať z poslednej lavice, schovávať sa za mapou na stojane, triafať školskou hubou, potriasať rukou školskej kostre, preliezať zamknutú šatňu, odmontovať glóbus a hrať s ním kolky na chodbe, odpisovať pri diktátoch, prilepovať žuvačku na spodok lavice, teda všetky veci, ktoré musia žiaci vedieť a ktoré učitelia už dávno zabudli. Na konci prázdninového vyučovania pán školník rozdá učiteľom vysvedčenia. Len tí učitelia, ktorí neprepadli, môžu vyučovať aj v nasledujúcom roku. ■

Ilustrácie: KJ

eprasa.pl ca5cf047b5

ZRADNÉ SLOVÁ

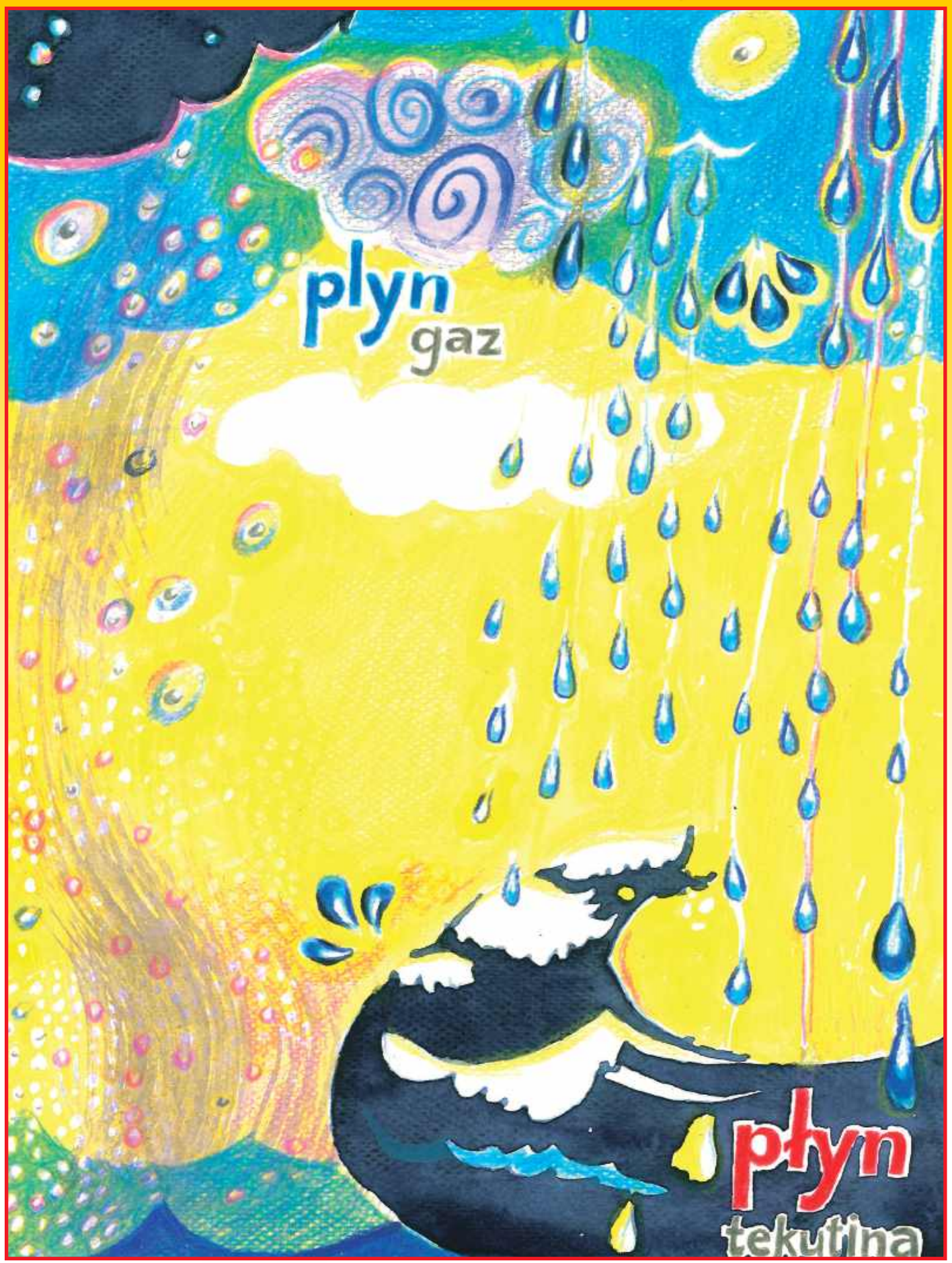

Ilustrácie E.

eprasa.pl ca5cf047b5

MAZDA CX-60

Mazda CX-60 predstavuje vstup japonskej automobilky do sveta prémiových SUV strednej triedy. Elegantný dizajn, moderné technológie, precízne spracovanie a netradičný radový šesťvalcový diesel vytvárajú kombináciu, ktorá sa dnes na trhu objavuje čoraz zriedkavejšie. Je zrejmé, že Mazda chcela osloviť zákazníkov hľadajúcich veľké a komfortné SUV bez kompromisov.

Foto: zdroj internet

Za volantom sa vodič cíti sebavedomo. Vyšší posed poskytuje výborný výhľad a automobil pôsobí mohutne, no zároveň veľmi prirodzene. Aj základné verzie využívajú 20-palcové disky kolies v kombinácii s adaptívnym podvozkom, ktorý dokáže spojiť vysoký komfort jazdy s výbornou stabilitou v zákrutách.

Najväčším tromfom modelu CX-60 je však pohonná jednotka. Trojlitrový radový naftový šesťvalec patrí medzi posledné svojho druhu a svojím kultivovaným zvukom pripomína legendárne dieselové motory BMW spred niekoľkých rokov. Zároveň ponúka výkon a pružnosť, ktoré dokážu prekvapiť. Pri zrýchlení z 80 na 120 km/h potrebuje Mazda CX-60 iba približne 5,4 sekundy, čo je výborný výsledok. Práve hospodárnosť je ďalším silným argumentom. Pri svižnej jazde po okresných cestách sa spotreba pohybovala okolo 5,9 l/100 km. Po pokojnejšej jazde rýchlosťou približne 80 km/h klesla na približne 5,4 l/100 km, čo je vzhľadom na veľkosť vozidla a pohon všetkých kolies mimoriadne pôsobivá hodnota. Kombinovaná spotreba vrátane diaľničných presunov sa ustálila na približne 6,3 l/100 km. Aj pri rýchlostiach okolo 150 km/h zostáva kabína veľmi dobre odhlučnená. Do interiéru preniká najmä príjemný zvuk radového šesťvalca pracujúceho v nízkych otáčkach. Interiér ponúka kvalitné materiály, výbornú ergonómiu a pocit luxusu.

Mazda CX-60 je SUV, ktoré ide vlastnou cestou. Nevsádza na prehnanú elektroniku ani efektné marketingové triky, ale na poctivú techniku, kultivovaný šesťvalec, výborné jazdné vlastnosti a prekvapivo nízku spotrebu. ■

Zuzka varí: z kuchyne starej matere

LOKŠE

Ingrediencie:
1 kg zemiakov
200 g hladkej múky
1 ČL soli
kačacia masť alebo olej na potretie

Pracovný postup:

Zemiaky umyjete a varíte v šupke alebo ich ošúpete a nakrájajte na menšie kúsky a varíte v hrnci so slanou vodou, kým nebudú mäkké (približne 15-20 minút). Uvarené zemiaky nechajte vychladnúť. Potom ich roztlačte alebo pretlačte cez lis na zemiaky do veľkej misy. Pridajte múku a soľ a rýchlo premiešajte, aby ste vytvorili mäkké, ale nelepivé cesto. Cesto by nemalo byť príliš tuhé ani príliš mäkké – ak je potrebné, pridajte ešte trochu múky. Z cesta vytvarujte valček a rozdeľte ho na rovnaké kúsky (asi 10-12 kúskov). Každý kúsok rozvaľkajte na tenkú placku (asi 2-3 mm hrubú) na mierne pomúčenej doske. Lokše pečte na suchej, rozohriatej panvici na strednom ohni. Každú placku pečte z každej strany približne 1-2 minúty, alebo kým nezačnú mať zlatohnedé bublinky. Lokše majú byť jemné a pružné, nie tvrdé. Po upečení lokše môžete potrieť tenkou vrstvou kačacej masti alebo naplniť ich nejakou vopred pripravenou plnkou na slano alebo na sladko. Dobrú chuť! ■

Ilustračné foto: zdroj internet

eprasa.pl ca5cf047b5

Šport na Spiši a Orave

autor | Milica Majeriková-Molitoris

FUTBAL

Hráči oravských a spišských futbalových mužstiev nastúpili v auguste na svoje prvé zápasy sezóny 2026/2027. Futbalisti *Orawy Jabłonka* sa po minuloročnom historickom úspechu predstavili ako nováčik vo východnej skupine Malopoľskej piatej ligy. Ďalší oravský zástupca *Babia Góra Lipnica Wielka* hrá v tejto sezóne naďalej v Oblastnej triede Podhalianskej skupiny. Spišskí futbalisti *Granitu Czarna Góra* nastúpili v Podhalianskej Triede A, z ktorej zostúpili hráči *GKS Łapsze Niżne*. V tejto sezóne sa tak predstavia v druhej skupine Podhalianskej Triedy B, kde okrem nich nastúpia ešte ďalšie štyri spišské mužstvá: *Spisz Krempachy*, *ZOR Frydman*, *Łęgi Nowa Biała* a *Orzeł Niedzica*. Dva oravské tímy, a to „béčko" *Orawy Jabłonka II* a *For Fun Lipnica Wielka*, sa predstavia v prvej skupine Podhalianskej Triedy B.

Malopoľská piata liga – skupina východ

Hráči **Orawy Jabłonka** nastúpili na svoj historicky prvý zápas v piatej lige na ihrisku *Pagen Gnojnik*. Začiatok sa im nevydaril podľa predstáv a už v siedmej minúte inkasovali prvý gól. Do konca polčasu následne súper pridal ešte ďalšie dva presné zásahy a Oravcom hrozil veľmi nevydarený debut. V druhej časti hry sa však dostali do zápasu, keď ku gólu Szuwadu pridal ďalší Szymusiak. Napriek snahe sa im však vyrovnať už nepodarilo, a tak historický debut v piatej lige začali prehrou 3:2.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	Sokół Słopnice	1	1	0	0	3
2.	Poprad Rytro	1	1	0	0	3
3.	Wisła Czarny Dunajec	1	1	0	0	3
4.	Turbacz Mszana Dolna	1	1	0	0	3
5.	Kolejarz Stróże	1	1	0	0	3
6.	Pagen Gnojnik	1	1	0	0	3
7.	KS Nowa Jastrząbka-Żukowice	1	0	1	0	1
8.	Dąbrowia Dąbrowa Tarnowska	1	0	1	0	1
9.	Łosoś Łososina Dolna	0	0	0	0	0
10.	Tarnowia Tarnów	0	0	0	0	0
11.	**Orawa Jabłonka**	**1**	**0**	**0**	**1**	**0**
12.	Polan Żabna	1	0	0	1	0
13.	NKP Podhale II Nowy Targ	1	0	0	1	0
14.	Dunajec Nowy Sącz	1	0	0	1	0
15.	Okocimski KS Brzesko	1	0	0	1	0
16.	Gród Podegrodzie	1	0	0	1	0

Podhalianska: Oblastná trieda

Futbalisti **Babia Góra Lipnica Wielka** vstúpili do novej sezóny víťazstvom na domácej pôde, kde zdolali *Lubań Maniowy-Zapora Kluszkowce II* 2:0. O presné zásahy sa postarali v druhom polčase A. Stołowski a Wesołowski. Do konca augusta odohrajú ešte tri zápasy, v ktorých narazia na ďalšie doteraz nezdolané tímy *Wierchy Pasierbiec*, *Orkan Niedźwiedź* a *Harnaś Tymbark*.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	LKS Orkan Raba Wyżna	1	1	0	0	3
2.	Orkan Niedźwiedź	1	1	0	0	3
3.	**Babia Góra Lipnica Wielka**	**1**	**1**	**0**	**0**	**3**
4.	Wierchy Pasierbiec	1	1	0	0	3
5.	Harnaś Tymbark	1	1	0	0	3
6.	KS Zakopane	0	0	0	0	0
7.	GKS Czarni Czarny Dunajec	0	0	0	0	0
8.	KS Wierchy Rabka-Zdrój	0	0	0	0	0
9.	LKS Jodłownik	0	0	0	0	0
10.	Jordan Jordanów	1	0	0	1	0
11.	Lubań Tylmanowa	1	0	0	1	0
12.	Lubań Maniowy-Zapora Kluszkowce II	1	0	0	1	0
13.	LKS Szaflary	1	0	0	1	0
14.	Huragan Waksmund	1	0	0	1	0

Podhalianska: Trieda A

Výhru zaknihovali v prvom zápase sezóny aj futbalisti **Granitu Czarna Góra**, ktorí nastúpili na domácom ihrisku proti *LKS Wiatr Ludźmierz*. Po bezgólovom prvom polčase sa začiatkom druhého presadil Waksmański a po vyrovnaní vrátil vedenie Čiernohorcom Sztuczka. Víťazstvo 3:1 v nastavenom čase poistil M. Sarna. Na ďalší duel vycestujú Spišiaci do Skomielnej Białej.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	KS Lawina Spytkowice	1	1	0	0	3
2.	**Granit Czarna Góra**	**1**	**1**	**0**	**0**	**3**
3.	Unia Naprawa	1	1	0	0	3
4.	Zawrat Bukowina Tatrzańska	1	0	1	0	1
5.	Gronik Gronków	1	0	1	0	1
6.	Jarmuta Szczawnica	0	0	0	0	0
7.	Gorc Ochotnica	0	0	0	0	0
8.	Bór Dębno	0	0	0	0	0
9.	Sokolica Krościenko nad Dunajcem	0	0	0	0	0
10.	KS Luboń Skomielna Biała	0	0	0	0	0
11.	Skalni Zaskale	0	0	0	0	0
12.	A.P. Wisła Czarny Dunajec II	1	0	0	1	0
13.	LKS Wiatr Ludźmierz	1	0	0	1	0
14.	Skawianin Skawa	1	0	0	1	0

STOLNÝ TENIS

Smutná správa prišla z Oravy, kde končí jediný stolnotenisový oddiel – *Orawa Jabłonka*, ktorý sa zúčastňoval súťaží Krakovského oblastného stolnotenisového zväzu. Po minuloročnom excelentnom výkone postúpil do západnej štvrtej ligy mužov, kde hral sezónu 2025/2026.

IV. Liga mužov – západ

V náročnej štvrtej lige stolní tenisti **Orawy Jabłonka** dokázali v základnej časti zvíťaziť iba raz, keď porazili *KS Podwawelski Kraków III* 10:4. Následne teda hrali v skupine o umiestnenie v druhej časti tabuľky. Z piatich zápasov doviedli dva do víťazného konca, keď na domácej palubovke porazili *PKS Portu Kraków* 8:6 a *KS Turbacz Mszana Dolna* 9:5. Zo šiestimi bodmi za tri víťazstvá a trinásť prehier tak obsadili definitívne 11. miesto.

P.č.	Stolnotenisový klub	Z	V	R	P	B
1.	ATS Skawa Wadowice II	16	11	3	2	25
2.	Magnum-Wesem Koźmice Wlk.	16	11	2	3	24
3.	KS Bronowianka Kraków III	16	9	3	4	21
4.	UKS Rokicie Szczytniki	16	9	2	5	20
5.	KATS AZS Politechnika Krakowska Kraków II	16	7	5	4	19
6.	ATS Skawa Wadowice III	16	8	1	7	17
	Skupina II					
7.	UKS Zarabie Myślenice II	16	10	2	7	22
8.	KTS Victoria Spytkovice	16	8	1	7	17
9.	PKS Porta Kraków	16	5	1	10	11
10.	a KS Turbacz Mszana Dolna	16	3	1	12	7
11.	**LKS Orawa Jablonka**	**16**	**3**	**0**	**13**	**6**
12.	KS Podwawelski Kraków	16	1	1	14	3

eprasa.pl ca5cf047b5

Przywrotnik pospolity – nie tylko dla kobiet

Przywrotnik pospolity (łac. Alchemilla vulgaris) to bylina z rodziny różowatych, występuje na terenie całej Europy, ale także na innych kontynentach. Osiąga wysokość 15-75 cm; porasta łąki, pastwiska, obrzeża lasów. Ma ciemnozielone, omszone, płożące się po ziemi i silnie rozgałęzione pędy. Liście, o zaokrąglonych brzegach, pokryte są drobnymi włoskami i są ułożone dłoniasto. Kwiaty są drobne, mają żółtozielony kolor i są zebrane w luźne kwiatostany.

Przywrotnik jest składnikiem wielu preparatów ziołowych dostępnych w aptekach i sklepach zielarskich: susz do zaparzania, krople, maści czy tabletki. Oczywiście można samemu zebrać ziele i przyrządzać w domu.

Surowcem zielarskim jest całe ziele zbierane od kwietnia do września. Najczęściej przywrotnik był, i jest nadal, wykorzystywany przez kobiety w przypadku:

- zaburzeń związanych z cyklem menstruacyjnym: nieregularne cykle, bolesne miesiączki, zbyt obfite krwawienia, plamienia między miesiączkami;
- dolegliwości kobiecych narządów płciowych: swędzenie sromu, mięśniaki powodujące krwawienia, endometrioza, upławy;
- menopauzy: łagodzi uderzenia gorąca, nocne poty, zaburzenia snu i drażliwość.

Jednak, dzięki różnorodności związków chemicznych, które zawiera, ma o wiele więcej zastosowań:

- ma właściwości ściągające błony śluzowe i skórę, co wspomaga leczenie wyprysków, trudno gojących się ran, oparzeń, owrzodzeń, aft, stanów zapalnych jamy ustnej, przyzębia, dziąseł po ekstrakcji zębów i różnych urazów;
- działa przeciwzapalnie, co jest wykorzystywane przy stanach zapalnych skóry, trądziku czy egzemach;
- hamuje rozwój bakterii i grzybów;
- działa moczopędnie, co przyspiesza usuwanie nadmiaru wody z organizmu i wspomaga leczenie infekcji dróg moczowych;
- hamuje krwawienia i chroni naczynia krwionośne przed uszkodzeniami;
- łagodzi dolegliwości żołądkowo-jelitowe jak: biegunki, niestrawność, wzdęcia, brak łaknienia, stany zapalne w przewodzie pokarmowym, wrzody żołądka i dwunastnicy;
- neutralizuje wolne rodniki;
- pomaga w utrzymaniu odpowiedniej wagi ciała przy odchudzaniu;
- łagodzi bóle i krwawienia przy żylakach i hemoroidach (nasiadówki).

Przywrotnik ma też wiele zastosowań w kosmetyce:

- kąpiel z dodatkiem przywrotnika ujędrnia i regeneruje skórę: 200 g ziela zalać 3 l wody i gotować 5 minut; przecedzić i wlać do wanny. Kąpiel powinna trwać 15-20 minut;
- maseczka rozjaśnia przebarwienia i blizny, zamyka pory, łagodzi trądzik: zmiażdżyć świeże liście (można dodać łyżeczkę jogurtu naturalnego i/lub kilka kropli olejku lawendowego) i nałożyć na twarz lub: łyżkę suszonego ziela zalać wrzątkiem, aby uzyskać papkę, dodać zmielone płatki owsiane i/lub olejek lawendowy; zmyć letnią wodą po 20 minutach;
- okłady lub przemywaniem oczu zmniejszają obrzęki powiek i łagodzą stany zapalne spojówek;
- rosa zbierającą się na liściach redukuje zmarszczki (wklepać w pomarszczoną skórę);
- tonik do cery z pękającymi naczynkami i trądzikowej oraz zmęczonej, suchej i ze zmarszczkami: napar lub odwar połączyć z gliceryną w proporcji 4:1, dodać kilkanaście kropli witaminy E, opcjonalnie odrobinę octu jabłkowego, a do cery łojotokowej kilka kropli czystego alkoholu; można wykorzystać świeżo wyciśnięty sok z liści;
- płukanka (napar lub odwar) do włosów wzmacnia cebulki, zmniejsza przetłuszczanie się włosów i pomaga zlikwidować łupież.

Receptury:

1/ świeże ziele rozgnieść na miazgę i przyłożyć na ranę.

2/ przemywać skórę świeżo wyciśniętym sokiem.

2/ czubatą łyżkę ziół zalać szklanką wrzątku na 3 minuty; przecedzić i pić 4 x dziennie po ½ szklanki (przy owrzodzeniach).

3/ napar, który zapobiega chorobom kobiecym (wg S. Korżawskiej): wymieszać po 50 g ziela przywrotnika i kwiatów jasnoty białej; 3 łyżki ziół zalać 3 szklankami wody, zagotować i odstawić na 15 min; pić ciepłe.

4/ herbatka: 2 łyżki świeżego lub suszonego ziela zalać szklanką wrzątku na 30 min.; pić 2-3 x dziennie po 150 ml.

4/ odwar (wg A. Ożarowskiego): 2 łyżki ziela zalać 2 szklankami letniej wody, doprowadzić do wrzenia i gotować 5 min. na małym ogniu; przecedzić i odstawić na 15 min. Pić ¼ - ½ szklanki 3 x dziennie przed posiłkiem.

5/ nalewka: szklankę ziela zalać ½ l wódki na 2 tygodnie; przefiltrować. Stosować na problemy skórne, trawienne i choroby kobiece; zaleca się pić 2-3 x dziennie po łyżce w połączeniu z niewielką ilością wody lub zewnętrznie do płukania jamy ustnej i gardła.

6/ winko: garść świeżego lub suszonego ziela zalać lekkim białym winem na kilka tygodni. Pić po małym kieliszku.

Przywrotnik jest rośliną jadalną; młode świeże listki można dodawać do zup jarzynowych, sałatek czy pesto, aby urozmaicić codzienną dietę.

Środki ostrożności:

- długotrwałe spożywanie może powodować zaburzenia trawienne;
- stosowanie zewnętrzne może wywołać reakcje alergiczne;
- nie zaleca się kobietom w ciąży i karmiącym;
- nie podawać dzieciom do 12 roku życia;
- przy suplementacji żelazem może upośledzać wchłanianie tego pierwiastka. AS

Żadna terapia naturalna ani suplementacja nie zastępuje porady i leczenia u specjalisty, może stanowić jedynie uzupełnienie terapii konwencjonalnych. Alergicy oraz kobiety w ciąży i karmiące mogą stosować zioła i suplementy po konsultacji z lekarzem.

eprasa.pl ca5cf047b5

Wakacyjny apartament, który istnieje tylko w internecie. Jak nie paść ofiarą oszustów?

Sezon wakacyjny to czas wzmożonych wyjazdów i poszukiwania atrakcyjnych noclegów. Niestety, jest to również okres intensywnej aktywności oszustów, którzy wykorzystują pośpiech, emocje i chęć znalezienia atrakcyjnej oferty. Każdego roku wiele osób traci pieniądze, rezerwując apartament lub domek letniskowy, który w rzeczywistości nie istnieje albo okazuje się zupełnie innym obiektem niż przedstawiano w ogłoszeniu.

Najczęściej oszuści zamieszczają atrakcyjne ogłoszenia z pięknymi zdjęciami, bardzo korzystną ceną i informacją o ograniczonej liczbie wolnych terminów. Potencjalny klient jest przekonywany, że musi szybko wpłacić zaliczkę lub nawet całą kwotę za pobyt, ponieważ w przeciwnym razie rezerwacja przepadnie. Po dokonaniu przelewu kontakt ze sprzedającym nagle się urywa, a pod wskazanym adresem nie ma żadnego apartamentu albo jego właściciel nigdy nie słyszał o wynajmie. Coraz częściej oszuści podszywają się również pod prawdziwe pensjonaty lub apartamenty. Kopiują zdjęcia i opisy z legalnych stron internetowych, zmieniając jedynie numer rachunku bankowego lub dane kontaktowe. Dlatego samo atrakcyjne ogłoszenie i profesjonalnie wyglądające fotografie nie są gwarancją bezpieczeństwa. Przed dokonaniem rezerwacji warto poświęcić kilka minut na sprawdzenie obiektu. Dobrym rozwiązaniem jest wyszukanie opinii w różnych źródłach, sprawdzenie, czy obiekt widnieje na mapach internetowych oraz porównanie zdjęć z innymi ogłoszeniami. Warto również zwrócić uwagę, czy właściciel nie unika rozmowy telefonicznej i czy odpowiada na pytania dotyczące szczegółów pobytu. Szczególną ostrożność należy zachować wtedy, gdy właściciel nalega na dokonanie płatności poza znanym portalem rezerwacyjnym. Popularne platformy oferują własne systemy płatności i procedury ochrony klientów. Jeżeli wynajmujący prosi o przelew bezpośrednio na prywatne konto, tłumacząc to rzekomą awarią systemu lub chęcią uniknięcia prowizji, powinna zapalić się czerwona lampka. Bardzo często jest to pierwszy sygnał ostrzegawczy świadczący o próbie oszustwa.

Z punktu widzenia prawa warto pamiętać, że zawarcie umowy najmu krótkoterminowego nie wymaga podpisania tradycyjnej papierowej umowy. Umowa może zostać zawarta również za pośrednictwem wiadomości e-mail, komunikatora internetowego czy portalu rezerwacyjnego. Warto jednak zachować całą korespondencję, potwierdzenia przelewów, zrzuty ekranu ogłoszenia oraz wiadomości wymieniane z wynajmującym. Mogą one stanowić ważny materiał dowodowy w przypadku dochodzenia swoich roszczeń.

Jeżeli mimo zachowania ostrożności padniemy ofiarą oszustwa, należy działać jak najszybciej. W pierwszej kolejności warto skontaktować się ze swoim bankiem. W niektórych przypadkach istnieje możliwość podjęcia działań zmierzających do odzyskania środków, zwłaszcza gdy od wykonania przelewu minęło niewiele czasu. Następnie należy zgłosić sprawę policji, przekazując wszystkie zgromadzone dowody. Jeżeli rezerwacja była dokonywana za pośrednictwem portalu internetowego, warto również zgłosić oszustwo administratorowi serwisu, aby zapobiec kolejnym przypadkom wyłudzeń. Nie każda nieudana rezerwacja oznacza jednak oszustwo. Zdarzają się sytuacje, gdy właściciel rzeczywiście nie może zrealizować umowy z przyczyn od niego niezależnych, na przykład z powodu awarii budynku. W takich przypadkach konsument ma prawo domagać się zwrotu wpłaconych pieniędzy, a w określonych okolicznościach również odszkodowania za poniesioną szkodę, jeżeli niewykonanie umowy spowodowało dodatkowe koszty.

Warto również pamiętać, że wyjątkowo niska cena nie powinna być jedynym kryterium wyboru noclegu. Jeżeli luksusowy apartament w środku sezonu kosztuje kilkukrotnie mniej niż podobne oferty w okolicy, warto zachować szczególną ostrożność. W praktyce właśnie takie ogłoszenia najczęściej okazują się próbą wyłudzenia pieniędzy.

Kilka minut poświęconych na weryfikację oferty może uchronić przed utratą oszczędności i zepsutym urlopem. Wakacje powinny kojarzyć się z odpoczynkiem, a nie z koniecznością dochodzenia swoich praw przed organami ścigania czy sądem. Dlatego warto kierować się zasadą ograniczonego zaufania, dokładnie sprawdzać oferty i korzystać ze sprawdzonych platform rezerwacyjnych. Świadomość swoich praw oraz zachowanie podstawowych zasad ostrożności to najlepsza ochrona przed wakacyjnymi oszustwami.

Opracowała: mgr Ela Góra-Brzegowska

Źródła:

Kodeks cywilny (Dz.U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.) – przepisy dotyczące zawierania i wykonywania umów oraz odpowiedzialności odszkodowawczej. Ustawa z dnia 30 maja 2014 r. O prawach konsumenta – prawa konsumentów przy zawieraniu umów na odległość. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) – ostrzeżenia i poradniki dotyczące oszustw internetowych. CERT Polska (NASK) – informacje o aktualnych metodach oszustw i zasadach bezpiecznych zakupów w internecie. Komenda Główna Policji – komunikaty dotyczące oszustw związanych z wynajmem wakacyjnych noclegów.

eprasa.pl ca5cf047b5

HVIEZDY O NÁS

PANNA (24.8. – 23.9.)

Naučíte sa väčšej flexibilite, lebo to budú od vás vyžadovať bežné situácie. V súkromí nájdete čas na spoločné záujmy s členmi rodiny. Láska nájde niektorých a ukáže im svoje čaro. V zamestnaní sa budú môcť kolegovia na vás spoľahnúť, čo vám prinesie dobrú povesť.

VÁHY (24.9. – 23.10.)

Tento mesiac menej premýšľajte a skúste viac spontánne reagovať na spoločenské ponuky. To vám uľahčí život a vďaka tomu sa rozhodnete konečne v istej veci, ktorá vás dlho trápila. V práci sa ukážete ako spoľahlivý človek a budete vedieť diplomaticky vyriešiť konfliktné situácie.

ŠKORPIÓN (24.10. – 22.11.)

Prázdninové dni vám budú ubiehať na harmonickom rodinnom pobyte pri mori. Oddych a pohodlie vám prinesie dlho očakávané výsledky. Opäť načerpáte silu do práce, rodinných záležitostí a spoločenských aktivít, ktoré prídu. Prerozprávate problémové otázky s partnerom a zistíte, že pozeráte rovnakým smerom.

STRELEC (23.11. – 21.12.)

Vstúpite na cestu objavovania svojho okolia. Naraz zistíte, že blízko seba máte rozličné zaujímavosti, o ktorých ste ani nemali tušenie. Dodá vám to energiu do každodenného života. Naskytnú sa príležitosti, ktoré sa pokúsite využiť a vďaka tomu sa vás život stane zaujímavejší.

KOZOROŽEC (22.12. – 20.1.)

V posledných mesiacoch ste vložili veľa práce do rozličných projektov v zamestnaní a práve teraz sa odzrkadlí vo výsledkoch. Nastane čas zberu úrody. Nadobudnete istotu či smer, ktorý ste nedávno zvolili je ten správny.

VODNÁR (21.1. – 19.2.)

Dlho naplánovaný oddych a zmena prostredia spôsobí, že sa budete cítiť výborne. Po návrate na pracovné miesto budete mať veľa originálnych nápadov, ktoré vám zjednajú nepriateľov. Nastane čas vnútornej rovnováhy a spokojnosti. Pobyt v prírode podporí váš zdravotný stav.

RYBY (20.2. – 20.3.)

Konečne urobíte rozhodnutia, ktoré ste dlho odkladali. Budete mať čas na stretnutia s priateľmi a dobrými známymi. V práci sa vám bude dariť a získate ocenenie od nadriadených. Pozor si dajte na financie, aby ste neminuli viac než máte.

BARAN (21.3. – 20.4.)

Budete mať veľa energie. Využite to na prácu i úpravy okolia. Máte v hlave mnohé projekty a teraz je čas ich dostať von a realizovať. Finančne ste na tom dobre, preto to môžete využiť a niečo pekné si kúpiť.

BÝK (21.4. – 21.5.)

Prichádza búrlivý čas zmien. Tak v súkromí, ako aj v zamestnaní. Musíte si prehodnotiť veci a nájsť to najlepšie riešenie pre vás, ktoré vám dá duševnú pohodu a ukončí obdobie nepokoja a neistoty. Finančne budete na tom dobre.

BLÍŽENCI (22.5. – 21.6.)

Rečníkmi ste výbornými a vaše slová si mnohí radi zapamätajú. Viete dobre zacieliť a adresovať svoje argumenty, preto vás nadriadení ochotne pošlú na obchodné jednania. V súkromí to bude viac komplikované, ale napokon sa situácie vyriešia vo váš prospech.

RAK (22.6. – 22.7.)

Prehodnotíte svoj život, vzťahy a svoje potreby. Prídete k záveru, že je potrebné dať do popredia svoje túžby a záujmy a prestanete sa sústreďovať na cudzie problémy. V práci budete mať veľa nových nápadov, čo nadriadení ochotne využijú.

LEV (23.7. – 23.8.)

Tento mesiac prinesie veľa dobrej energie, ktorá sa prejaví vo všetkých oblastiach života. Dobrým spôsobom na trávenie dovolenky bude cestovanie za novými zážitkami do nových prostredí.

NÁŠ TEST

Čo ste si zapamätali zo zemepisu?

1. Ako sa volá najmladšie slovenské mesto, a koľko miest aktuálne na Slovensku máme?
a) Turany, 140 miest;
b) Nesvady, 141 miest;
c) Gabčíkovo, 145 miest.
2. Ktorá krajina je známa ako "krajina tisícich jazier"?
a) Kanada;
b) Island;
c) Fínsko.
3. Ktorý kontinent má najväčšiu hustotu obyvateľstva?
a) Ázia;
b) Amerika;
c) Európa.
4. Aký je rozdiel medzi magnetickým a geografickým severom?
a) Geografický sever určujeme podľa polohy severného pólu.
b) Magnetický sever určujeme podľa aktuálnej rotácie osi Zeme.
c) Obidva pojmy určujú tú istú lokalitu, magnetický sever sa ale ráta metricky.
5. Ktorý horský systém nájdeme na hranici Francúzska a Španielska?
a) Pyreneje;
b) Alpy;
c) Dolomity.
6. Ktorá slovenská kotlina je najväčšia?
a) Juhoslovenská kotlina;
b) Hornonitrianska kotlina;
c) Košická kotlina.
7. Kde nájdeme najväčší umelo vytvorený ostrov na svete?
a) Dubaj, Spojené arabské emiráty;
b) Hong Kong, Čína;
c) New York City, Spojené štáty americké.
8. V ktorej krajine nájdeme najviac dažďových pralesov?
a) V Brazílii;
b) v Peru;
c) v Kolumbii.
9. Ktoré more je najbližšie ku Slovensku?
a) Baltské more;
b) Jadranské more;
c) Severné more.

eprasa.pl ca5cf047b5

VYHODNOTENIE:

Každá správne zodpovedaná otázka dáva jeden bod.

1. b) K slovenským mestám sa v roku 2020 pridalo nové mesto Nesvady. Spolu s Turanmi a Gabčíkovom, ktoré sa do zoznamu pridali v roku 2016, je tak aktuálne na Slovensku oficiálne 141 miest (podľa zoznamu aktualizovaného v roku 2021).

2. c) Fínsko voláme aj krajinou tisícich jazier, hoci tento názov nie je úplne správny. Fínsko totiž nemá len tisíc jazier; má ich neuveriteľných 187-tisíc na svoju relatívne malú rozlohu a počet obyvateľov. Najväčšie Fínske jazero Saimaa patrí k tretiemu najväčšiemu jazeru v Európe.

3. a) V hustote obyvateľstva ostatné kontinenty za Áziou výrazne zaostávajú. Pokiaľ ju počítame ako počet obyvateľov na jeden kilometer štvorcový, tak v Ázii dostaneme číslo 101,4 osôb. V Európe je to o čosi menej, a to 72,7 obyvateľov. Ďalej nasleduje Afrika (40,7). Amerika má tieto čísla podstatne nižšie, a to 23,5 obyvateľa.

4. c) Magnetický sever Zeme určujeme podľa magnetického pólu Zeme. Ten sa neustále mení - aktuálne ho podľa vedeckých výpočtov určujeme na severnej polárnej kružnici na území Kanady.

5. a) Správnou odpoveďou sú Pyreneje. Ďalší horský systém, ktorý nájdeme vo Francúzsku, sú tiež Alpy, ktoré ale pretínajú hranicu Talianska a Švajčiarska, no okrem toho i Monaka a Lichtenštajnska.

6. a) Najväčšia slovenská kotlina je podľa webu Poznaj Slovensko Juhoslovenská kotlina, ktorá dosahuje rozmer až 1 000 metrov štvorcových.

7. a) Správnou odpoveďou sú Spojené arabské emiráty. V meste Dubaj totiž nájdeme umelý ostrov Palm Jumeirah, jeden z umelých ostrovov na pobreží mesta v súbore Palm Islands.

8. a) Správnou odpoveďou je Brazília, ktorá pokrýva najväčšiu časť oblasti dažďových pralesov Amazónie. Veľké množstvo pralesov však nájdeme aj v Peru, Kolumbii, Bolívii, Ekvádore, Kongu, Afrike a Indonézii.

9. b) Najbližšie more ku Slovensku je Jadranské more. Nájdeme ho už 365 kilometrov za slovenskou hranicou.

AKO JE TO SPRÁVNE?

Milí čitatelia, často sa pýtate na správny preklad slov, preto sme sa rozhodli, že na vašu žiadosť budeme uverejňovať niektoré poľské a slovenské frázy a slová, ktoré sa využívajú v oblasti administratívy, stavebníctva, poľnohospodárstva, reklamy, dopravy a spojov, ekonómie, turistiky a tiež zradné slová.

V POĽŠTINE:	V SLOVENČINE:
opozycja przeciw interwencji ubocznej	návrh na nepripustenie vedľajšieho účastníka
optować na rzecz jakiegoś państwa	optovať za nejaký štát, optovať v prospech nejakého štátu
opodatkowanie odrębne	osobitné zdanenie, zdanenie osobitnou sadzbou
odsetki z tytułu opóźnienia	úroky z omeškania
skład orzekający	obsadenie súdu rozhodujúceho vo veci
prawo na wizerunek	právo na podobizeň
przedsiębiorstwo afiliowane	afilačný podnik
przeksięgować	preúčtovať
reflacja	reflácia
kredyt refinansowy	refinančný úver

Ide programátor po ulici a vidí pekné dievča:

- Slečna, máte ICQ?
- Nie.
- Škoda, mohli sme sa zoznámiť.

***

Viete prečo sa Janko Hraško nemože kúpať?

Lebo by vyklíčil.

***

- Spadol mi štipec.
- Akej farby?
- Drevenej.

***

Uprostred noci hovorí otec nádejnému zaťovi:

- Chlapče, dohodli sme sa, že mi dcéru privediete domov ešte pred polnocou. Teraz sú tri hodiny ráno a táto dáma nakoniec nie je ani moja dcéra.

***

Malá Zuzka ide s otcom po parku a pozdraví jedného pána.

- Kto to bol? - pýta sa otec. Zuzka na to:

- To je jeden pán z ochrany ovzdušia. Vždy, keď príde k nám, pýta sa mamičky, či je čistý vzduch.

***

Zlodej vykradne banku, vezme dvoch mužov ako rukojemníkov. Pýta sa prvého:

- Ty si ma videl ako vykrádam banku?
- Áno, - povie muž.

Zlodej ho okamžite zastrelí. Potom sa pýta druhého:

- Ty si ma videl ako vykrádam banku?
- Ja nie, ale moja žena ťa videla a povedala to svokre.

***

- Chceš sa biť?
- Nie!
- Tak prečo na mňa zazeráš?
- Stojíš mi na otlaku!

***

U lekára:

- Fajčíte?
- Nie.
- Pijete?
- Nie.
- Dočerta, z vás štát osoh nemá!

***

Príde muž domov, vonku veľký lejak a povie manželke:

- Mám celkom premočené topánky!
- Ty tĺk, prečo si močíš do topánok? - žena na to.

eprasa.pl ca5cf047b5

Na cestách po Slovensku

Ak túžite po oddychu, ktorý spája históriu, tradičnú gastronómiu a pokoj prírody, vydajte sa do Jablonova nad Turňou v srdci Slovenského krasu. Tento kraj je známy svojimi jaskyňami, malebnými vyhliadkami, hlbokými dolinami, opustenými hradmi a kaštieľmi. Medzi jeho najzaujímavejšie miesta patrí aj Granárium

– netradičný penzión, ktorý vznikol citlivou obnovou stredovekej sýpky zapísanej v registri národných kultúrnych pamiatok.

Historická budova prešla rozsiahlou rekonštrukciou, pri ktorej sa podarilo zachovať jej jedinečný charakter. Pôvodné drevené trámy, malé okná s mrežami, kamenné múry a množstvo autentických detailov vytvárajú atmosféru dávnych čias. Komfort moderného ubytovania sa tu prirodzene spája s neopakovateľným géniom miesta, vďaka čomu je pobyt zážitkom pre všetkých milovníkov histórie a vidieckej romantiky.

Jednou z najväčších atrakcií Granária je 36 metrov dlhá vínna pivnica, ktorá sa nachádza priamo pod izbami. Návštevníci si môžu prezrieť expozíciu vinohradníctva, zoznámiť sa s tradíciou pestovania viniča v regióne a ochutnať vína z Turnianskej vínnej cesty. Ponuku dopĺňajú kvalitné produkty miestnych vinárov a záhradkárov, ktoré približujú bohatstvo chutí Slovenského krasu.

Nezabudnuteľným miestom je aj Pieckový háj pri reštaurácii, kde ožívajú staré kulinárske tradície. Práve tu si môžete vlastnoručne upiecť voňavý chlieb v tradičnej hlinenej piecke, pripraviť domáce koláče alebo sa zapojiť do spoločnej prípravy večere. Vôňa čerstvo upečeného chleba, praskanie ohňa a príjemná atmosféra robia z týchto stretnutí zážitok, na ktorý sa len tak nezabúda.

Programy v Pieckovom háji sú určené rodinám s deťmi, skupinám priateľov aj všetkým, ktorí chcú spomaliť a vyskúšať si tradičné remeslá vlastnými rukami. Okrem pečenia ponúkajú priestor na spoločné rozhovory, ochutnávky regionálnych špecialít a spoznávanie miestnych zvykov.

Granárium v Jablonove nad Turňou je dôkazom, že historické pamiatky môžu žiť moderným životom a zároveň si zachovať svoju autentickosť. Pobyt v stredovekej sýpke, večer vo vínnej pivnici či pečenie chleba v Pieckovom háji vytvárajú jedinečnú kombináciu histórie, tradícií a pohostinnosti, ktorá osloví každého návštevníka Slovenského krasu. ■

Foto: zdroj internet

ŽIVOT

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ADRES REDAKCJI:
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7, tel. +48 12 633 36 88
e-mail: zivot@tsp.org.pl, www.zivot.pl

WYDAWCA:
TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE,
ZARZĄD GŁÓWNY
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU, ÚSTREDNÝ VÝBOR
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7
tel. +48 12 632 66 04, +48 12 634 11 27
e-mail: zg@tsp.org.pl

Zespół: redaktor naczelny: Agáta Jendžejčíková
redaktorzy:
Milica Majeriková-Molitoris, Grażyna Falatová

Społeczne kolegium doradcze:
Łucja Kościelak, Marián Smondek,
Božena Bryjová, Mária Kačmarčíková, František Paciga,
Dominik Surma, Anna Krištofeková,
Silvia Plučinská, Ján Bašisty, Ľudomír Molitoris,
Ján a Irena Kašickí, Žofia Fifanská

Skład: Redakcja Život

Łamanie i druk: Drukarnia TSP
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

WARUNKI PRENUMERATY:
Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje
Zarząd Główny w Krakowie gotówką
lub na konto: BNP PARIBAS
27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
IBAN: PL 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
SWIFT: PPABPLPK
z dopiskiem: Prenumerata czasopisma Život za rok...

Płacąc za prenumeratę czasopisma za pośrednictwem poczty należy doliczyć odpowiednią opłatę pocztową.

Prenumeratę czasopisma można zacząć w każdej chwili.

Prenumerata w formie elektronicznej: www.zivot.pl

portal **eprasa.pl**, **link:** http://eprasa.pl/news/život
Koszt: miesięcznie – 7,00 zł; rocznie – 84 zł

CENY PRENUMERATY 2026

DLA KÓŁ I ODDZIAŁÓW TOWARZYSTWA:
1 miesiąc: 7,00 zł, półrocznie: 42,00 zł, rocznie: 84,00 zł

INDYWIDUALNA:
krajowa, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi: 1 miesiąc **12,60 zł**, półrocznie **70,60 zł**, rocznie **140,20 zł**

zagraniczna, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi:
na Słowację: **14,00 zł** – rocznie **168,00 zł**
do Europy (w tym Czechy): 22,00 zł – rocznie: **264,00 zł**
do USA i Kanady: pocztą lotniczą 23,00 zł – rocznie: **276,00 zł**

Niezamówionych tekstów, rysunków i fotografii redakcja nie zwraca i zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian treści nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z poglądami redakcji. Za niezamówione teksty redakcja nie płaci honorariów autorskich.

Nakład 1900 egz.

PL ISSN 0514-0188

ZREALIZOWANO DZIĘKI DOTACJI MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

„PUBLIKACJA WYRAŻA JEDYNIE POGLĄDY AUTORA/ÓW I NIE MOŻE BYĆ UTOŻSAMIANA Z OFICJALNYM STANOWISKIEM MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI."

„PUBLIKÁCIA VYJADRUJE IBA NÁZORY AUTORA/OV A NEMÔŽE BYŤ STOTOŽŇOVANÁ S OFICIÁLNYM POSTOJOM MINISTRA VNÚTRA A ADMINISTRATÍVY."

eprasa.pl ca5cf047b5

V TÁBOROCH NA SLOVENSKU

Foto: EG-B, WR

TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU

POLECAMY NASZE WYDAWNICTWA

Przekaż swój 1,5% na Towarzystwo Słowaków w Polsce! KRS: 0000254010

eprasa.pl ca5cf047b5